

Syre

”En måste gilla ett parti som tydligare än något annat går emot den rasistiska högerpopulismen”

Lennart Fernström
Glöd – Ledare

Allt fler länder provar kontantbistånd med goda resultat • Zoom 14–21

Bättre med pengar i handen

GLÖD Ingela Mårtensson på Under ytan: Kvinnor och militarism • Hannah Lemoine om politisk smärta
RADAR Förtroendekris för Skogsstyrelsen • Zaida Catalán hittad död • Fi tvekar om basinkomst
ENERGI I blickfånget: ”Jag vill så gärna få en chans” • Mat med Jenny: Finland satsar på veganskt
Kultur med Nike: Knausgårds nya svit • En syl i vädret: Kluriga pluralformer • Syre tipsar • Korsord

Victoria Kawesa -
ny partiledare för Fi.

Det pöbelhat som
direkt började spri-
das mot Kawesa på
den moderata riks-
dagsledamoten Hanif
Balis Facebooksida.

Fis kongress:

Feministisk tro på den goda staten

I helgen höll Feministiskt initiativ kongress i Västerås. Det är lätt att gilla Fi, inte minst måste en imponeras av Schymans uthållighet och skicklighet som debattör. Men kanske ändå mer av alla de aktivister som i över tio år oavlönat slitit dag in och dag ut.

Att partiet i stort drivs ideellt, utan de enorma resurser som riksdagspartierna har, gör att en får ha överseende med att en del saker sköts ganska taffligt. Som till exempel att en mötesordförande ber en kongressdeltagare att dra tillbaka ett yrkande för att slippa använda en viss form av voteringsordning. Värre är en partistyrelse som inte anser sig kunna anordna en medlemsomröstning för medlemmarna, ett valsystem som i praktiken gör det omöjligt att välja annat än valberedningens förslag och att styrelsen utan att vara ombud har rösträtt på kongressen. Ett parti som firat tioårsdag bör ha kommit längre då det gäller interndemokratien.

Men trots allt det där, i vissa fall taffliga och i vissa fall odemokratiska, måste en gilla ett parti som tydligare än något annat går emot den rasistiska högerpopulismen. Det är när det gäller denna typ av människorättsfrågor som partiet har sin största förtjänst. Partiets kamp mot rasism, för hbtq-frågor och många andra människorättsfrågor är värd all respekt.

I tiden av upprustning och krigshets är det också befriande med ett parti som orkar gå mot strömmen och förorda kraftig militär nedrustning samt motsätta sig allmän värnplikt och all vapenexport. Fi ska även ha kredd för att de vill ha en radikalare fördelningspolitik än Vänsterpartiet, även om de bara vill fördela genom att höja skatten för dem som har mest, inte genom att ta bort eller sänka skatten för dem som har minst. Här saknar Fi ett frihetsperspektiv.

Fi placeras ofta långt ut till "gal", den grö-

na, alternativa, frihetliga änden på den ideologiska gal-tan-skalan. Ser en till ovanstående frågor är det motiverat. Men tyvärr är det inte så tydligt om en ser till politiken i stort. I ett antal frågor tar den auktoritära vänsterns traditionella tro på den goda staten över. Folk som inte självmant följer Fis idéer ska helt enkelt tvingas in i leden - här är tyvärr Fi inte längre SDs motpol. Det handlar sedan tidigare om kvotering i allmänhet och av föräldraledighet i synnerhet, om förbud mot nazistiska organisationer och förbud för kvinnor att bära en väns barn (så mycket för rätt till sin kropp). I det senare krockar Fi helt med den hbtq-rörelse som partiet annars oftast går i takt med.

På kongressen drev Stockholmsfalangen, tvärtemot partistyrrelsens vilja, igenom en än mer auktoritär politik, framför allt på skolområdet. I Fis Sverige ska elever tvingas till skolgång i 13 år, gymnasiet ska bli ett obligatorium, men du ska inte få välja var du ska gå. Det fria skolvalet ska nämligen avskaffas. Det är direkt smärtsamt att tänka på den elev som inte passar in i Fis mall och vantrivs i sin skola, som inte kan byta och ska tvingas hålla ut i 13 år.

Tragikomiskt blir det när kongressen sedan ska ta ställning till om en ska vara valbar från 16 år till politiska församlingar. Till en av partiets förtjänster hör nämligen sänkt rösträttsålder till 16 år och en logisk följd borde vara att en kan bli vald som 16-åring. Men eftersom partiet just bestämt att 16- och 17-åringar ska tvingas gå i skolan och det är svårt att sitta i skol- och riksdagsbänken samtidigt kan den logiken inte fullföljas. Efter allmän förvirring och diskussion om frånvaro en dag i månaden för att delta i regionfullmäktige skulle vara förenligt med skolplikt landar kongressen i att en ska kunna vara valbar från 16 år till allt utom riksdagen. Det är inte lätt när en vill att staten ska detaljstyra ...

Det finns många basinkomstförespråkare i Fi, den nya ordföranden Victoria Kawesa, den ekonomisk-politiska talespersonen Martin Jordö och den socialpolitiska talespersonen Katerin Mendez för att bara nämna några. Arbetskritiken och kampen för sänkt arbetstid har också varit ett centralt budskap i Fis politik. Inför kongressen fanns därför förhoppningar att Fi, efter att ha utrett frågan i två år, skulle ta ledartröjan bland partierna när det gäller basinkomst. Men även i denna fråga blev det bakslag.

Här syns tyvärr alltför väl att Fi i mångt och mycket är Schymans parti - är Schyman emot i en sådan grundläggande fråga blir det nej. I en mycket märklig ordning fick bara Schyman yttra sig i plenum om basinkomst och efter det skickades frågan tillbaka för ny utredning.

Med Miljöpartiets totala haveri hade Fi chansen inför kongressen att bli det tydliga alternativet i svensk politik. Tyvärr missade partiet chansen och gjorde, som Martin Jordö sa från talarstolen, en tydlig vänstersväng. Men vad värre är, kongressen tog tydliga steg åt det auktoritära. Istället för att fånga upp alla missnöjda MP-väljare ser partiet nu närmast ut att i nästa val slåss om Vs väljare.

Det är nästan alltid välkommet med nya partier i riksdagen - det senaste var ett undantag. Än bättre vore det om de knuffade ut något av de gammelgrå partierna. Fi istället för SD vore förstås en dröm, mer realistiskt är Fi istället för KD. Men trots Fis auktoritära baksida är dagens partier i riksdagen inte bättre än att det vore välkommet vilket parti Fi än skulle ersätta där.

Lennart Fernström
lennart.fernstrom@tidningensy.se

Omslagsfoto: Ben Curtis/AP/TT

Maria Wetterstrand

”Vi hade ett momentum 2015, där människor var beredda att ’öppna sina hjärtan’ för människor på flykt undan krig, helt enkelt för att dagens medieklimat gör att vi kan se deras förfärliga situation vilket väcker sympati. Massor av människor engagerade sig, hyrde ut rum och lägenheter, bjöd på middagar och försökte hjälpa med mottagandet på olika vis. Tyvärr dödade regeringen till viss del den känslan genom beslutet som togs om att stänga gränsen. Den retorik som användes i samband med det gjorde också att människor påverkades i sina åsikter om huruvida flyktingarna var ett olösligt problem eller en utmaning vi kunde hjälpas åt att lösa. Dessutom skadade det förtroendet för politiken, eftersom det upplevdes som att politikerna vände kappan efter en vind som egentligen var svagare än någonsin. Vi ska nog inte helt köpa retoriken att det fanns en stark opinion mot flyktingarna och att det var därför beslutet togs.”

Maria Wetterstrand på Facebook om det historiskt katastrofala beslutet att helt lägga om Sveriges flyktingpolitik 2015.

Värnplikt är ingen jämställdhetsfråga

År 2009 lades värnplikten på is. Samtidigt blev den könsneutral. När värnplikten nu återinförs är den en skyldighet för både kvinnor och män. Utredningen som ligger till grund för återinförandet borde ha tagit upp skillnaden mellan kvinnors och mäns förhållande till militärt våld, skriver Ingela Mårtensson på veckans Under ytan.

Ingela Mårtensson är ordförande i Kvinnor för fred. Tidigare har hon bland annat varit riksdagsledamot för Folkpartiet och ordförande i Folkrörelsen Nej till EU.

Foto: Benita Eklund

Nyligen beslöt regeringen att återinföra värnplikten, men nu ska den gälla för både kvinnor och män. Hur gick det här till? Vi har ju inte haft någon debatt om värnplikt för kvinnor.

Pliktlagar

Totalförsvarsplikt är sedan 1995 en plikt i Sverige att försvara landet, vilken omfattar alla svenska medborgare mellan 16 och 70 år. Den omfattar värnplikten i militären, civilplikten samt allmän tjänsteplikt vid höjd beredskap. 2004 infördes en lag som gjorde det möjligt för kvinnor att göra värnplikt men på frivillig basis.

År 2009 beslöt riksdagens borgerliga majoritet - med tre rösters övervikt - att värnplikten skulle vara vilande och att rekryteringen istället skulle bygga på frivillighet. Samtidigt beslöt riksdagen att skyldigheten att fullgöra värnplikt och civilplikt ska gälla både män och kvinnor. Det förekom ingen som helst diskussion om detta förslag eftersom allt handlade om att värnplikten togs bort åtminstone tills vidare.

Tanken var att försvarsmakten skulle rekrytera 4000 män och kvinnor på frivillig väg, men det misslyckades. Målet nåddes bara till hälften.

Om personalförsörjning

Hösten 2016 presenterades betänkandet *En robust personalförsörjning av det militära försvaret*. Det skickades ut på remiss till 86 instanser men bara till en fredsorganisation och inte till någon kvinnoorganisation. Remissvaren skulle vara inne senast 30/1 i år och fyra veckor senare beslutade regeringen att återinföra värnplikt, men nu även för kvinnor.

Här gick det undan i jämförelse med förslaget om att förbjuda vapenexport till icke-demokratier. Det har gått över ett år sedan de remissvaren kom in.

I värnpliktsutredningen konstateras att det är ett "mycket principiellt steg" att plikten ska vara könsneutral. Det görs vissa jämförelser mellan män och kvinnor, till exempel vad gäller krav på underkläder och muskelkraft, där det skiljde sig åt mellan könen. Frågan var om särlagstiftning skulle behövas i dessa fall, men det förordades inte. Det hade varit intressant om utredaren Annika Nordgren Christensen hade diskuterat skillnaden mellan kvinnors och mäns förhållande till militärt våld.

Utredningen framförde att det är "viktigt att andelen kvinnor i militära befattningar i Försvarsmakten ökar, helt enkelt eftersom kompetensen behövs". Men vilken kompetens som åsyftas redogör man inte för.

Kvinnor och militarism

Kvinnor har i århundraden tagit avstånd från krig och militarism och fredsörelsen i dag är till stor del en kvinnorörelse. Nu framförs frågan om kvinnors deltagande i militären som om det vore en jämställdhetsfråga, vilket det inte är.

Försvarsmakten liksom Nato har uppenbarligen insett att jämställdhet gynnar deras verksamhet. Professor Robert Egnell vid Försvarshögskolan har skrivit om Kvinnor i försvarsmakten - effektivitet och jämställdhet, där han påstår att "ett genderperspektiv kan också bidra mer praktiskt genom att maximera de positiva effekterna av våra insatser för nationell och internationell säkerhet". Vidare konstaterar han att "även militära insatser ofta kräver genderperspektiv för att vara effektiva, oavsett om det handlar om underrät-

I århundraden har kvinnor tagit avstånd från krig, skriver Ingela Mårtensson. Hur de nordkoreanska soldaterna som paraderar här ställer sig är okänt.

telsetjänstinhämtning, bekämpandet av fiender i en region, fredsfrämjande insatser eller säkerhetssektorreformer”.

År 2 000 antog FNs säkerhetsråd resolution 1325 om ”Kvinnor, fred och säkerhet” efter massiva påtryckningar från internationella kvinnorörelsen. På Natos toppmöte i Lissabon 2010 antogs 1325 som en prioriterad fråga. Sedan dess står denna resolution högt upp på Natos agenda. På senaste toppmötet deklarerade Nato: ”Att stärka kvinnorna i Nato och i militären gör alliansen starkare. Det är väsentligt att kvinnor försäkras fullt och aktivt deltagande i förebyggande, genomförande och lösning av konflikter liksom ansträngningar och samarbete i postkonfliktområden.”

”Min slutsats är också att det är viktigt att kvinnor deltar i samhällsutvecklingen – inte som militärer, utan som representanter för det civila samhället.”

Kvinnorörelsens ambition var inte att förbättra militära insatser – tvärtom. Tanken var att civilsamhället genom kvinnorna skulle komma till tals när det gäller fred och säkerhet. Kvinnor skulle sitta med vid fredsförhandlingar och aktivt delta vid uppbyggande av samhällen efter krig och konflikter. Det handlade inte om att delta i militärens underhållstjänst genom flera kvinnor i militären – inte heller att ge sken av att Nato verkar för kvinnors rättigheter när det egentligen handlar om maktpolitik.

Den svenska regeringen behandlar också resolution 1325 som en jämställdhetsfråga. Det framgår klart i den nyligen reviderade handlingsplanen för 1325. Resolution 1325 är inte en jämställdhetsfråga utan en säkerhetsfråga. Bara med kvinnors deltagande kan man skapa hållbar fred.

Män och militarism

Det militära tänkandet bygger på patriarkala strukturer. Männen ska skydda landet, kvinnorna och barnen med militära medel.

I en artikel i Svenska Dagbladet den 18/3 2017 intervjuades arméchefen Karl Engelbrektson bland annat om återinförandet av värnplikten. Han anser att det är viktigt att göra försvarsmakten attraktiv. ”Att vara krigsplacerad är ett bevis på att man har klarat av en utbildning och att man har en roll i ett sammanhang, som är betydligt större än man själv. Det representerar det yttersta av värden i vårt samhällsskick. På det praktiska planet utvecklar vi hela tiden individer till lagspelare och ledare.”

2015 intervjuade Stina Oscarson som dåvarande krönikör i DN den 9/6 Karl Engelbrektson, som vid detta tillfälle var den högst ansvarige på försvarsmakten för planering av alla militära övningar. Hon ställer frågan om länderna som deltar i militärövningarna i Norrland betalar för att öva här och i så fall hur mycket och till vem. Då utspelar sig följande dialog: ”Det är skillnad på utbildning och övning, säger han. ’Jaha’ säger jag, men för mig är det inte glasklart hur dessa skiljer sig åt, så jag frågar vilken skillnad. ’Ja men du fattar’ säger han. ’Det

är ju inte samma sak att ha sexualkunskap i skolan som att ha sex.’ Så var det med den saken.

Ann Wright, före detta överste i USAs försvarsmakt, tjänstgjorde i krigsförband i 13 år men avgick i protest mot USAs invasion av Irak. Därefter arbetade hon som diplomat inom militären i ytterligare 16 år. Hon är numera aktiv inom fredsörelsen. Hon sa på ett seminarium på Kvinnoforum i Malmö att militären vill ha in kvinnor i försvarsmakten, men inte mer än 30 procent för annars finns det risk att militären förlorar sin image.

Civilt tänkande

Jag vill avsluta med att citera Ingrid Segerstedt Wiberg, som i sin bok *Utkastad och fri* (1983) skrev om sin oro för vad kvinnlig värnplikt betytt för Israels utveckling mot en militariserad stat. ”Men om alla, kvinnor som män, tidigt lär sig att den högsta nationella dygden är att ge sitt liv för staten och att döda dess fiender är kanske en sådan utveckling som den Israel genomgått oundviklig. Då finns det inom samhället inte längre kvar ett civilt tänkande och en civil sektor där man är beredd att med andra medel än de militära slå vakt om livets höghet. I det längsta har kvinnorna svarat för den traditionen.”

Min slutsats är också att det är viktigt att kvinnor deltar i samhällsutvecklingen – inte som militärer, utan som representanter för det civila samhället.

Ingela Mårtensson

Foto: Tomas Oneborg/SvD/TT

Kvinnor behöver kunna välja vårdalternativ som passar dem, skriver Ewa Larsson och Siri Lundström från Gröna kvinnor. På Vidarkliniken i Järna är 85–90 procent av patienterna kvinnor.

Låt kvinnor bestämma själva

DEBATT Stockholms läns landsting sjabb-lar med upphandling igen, den här gången drabbas vårdavtal med den kvinnopopulära Vidarkliniken.

Stockholms läns landsting (SLL) vill stoppa kvinnors fria val att välja den unika och uppskattade vård som ges på Vidarkliniken i Järna genom att inte förlänga sitt vårdavtal. Vårdformer attraherar helt uppenbart kvinnor och män olika, Vidarkliniken besöks av nästan 90 procent kvinnor. Det är skamligt att politiken inte ingriper utan låter Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänstemän avbryta denna av kvinnor efterfrågade och uppskattade vårdform.

Gröna kvinnors styrelse har beslutat att kvinnoförbundet ställer sig bakom de protester, över 25 000 mejl och namnunderskrifter samt nu en manifestation, som riktar sig mot Stockholms läns landsting. Anledningen till vreden är att vårdavtalet med Vidarkliniken i Sörmland helt sonika slarvas bort. Gröna kvinnor tar ställning utifrån det faktum att deras patienter utgörs av nästan 90 procent kvinnor. Vi vet inte varför vår-

den speciellt tilltalar kvinnor men vi vet att Socialstyrelsen 2004 konstaterade i en jämställdhetsuppföljning av vården att kvinnor generellt inte är lika nöjda med den vård de får som män är. Sveriges kommuner och landsting har också konstaterat att ”det finns könsbaserade tillgänglighetsskillnader till kvinnors nackdel och att kvinnor har sämre vårdtillgång än män”. Här finns en vårdform som tilltalar kvinnor, som har funnits i över trettio år och utvecklas hela tiden och som går att fortsätta upphandla, och inga politiker ingriper, vilket gör det omöjligt att bemöta taffligheten.

Kontentan blir att en vårdform som så uppenbart tilltalar kvinnor går förlorad som valmöjlighet för kvinnor i Stockholmsregionen. Gröna kvinnor har nu tillskrivit de politiska partiernas kvinnoförbund och berättat om hur bristande upphandlingskompetens direkt drabbar kvinnor och hoppas de kan påverka sina politiker. Vi menar att kvinnor även framöver ska få bestämma själva vilka utförare av vård de vill ha och att Vidarkliniken även framledes ingår i den val-

möjligheten. För det kan väl inte vara så att värderingsskillnader styr över kvinnors rätt till vårdval? Vidarkliniken jobbar inte med vinstmaximering, har få klagomål och besöks mest av kvinnor.

Andra landsting har avtal med Vidarkliniken. När Stockholms läns landsting hävdade att Vidarkliniken inte följer deras avtal samt inte bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet, så beställde Region Skåne en medicinsk revision. Den är nu klar och konstaterar att det inte föreligger några problem eller brister. Region Skåne kommer att förlänga sitt avtal med Vidarkliniken för behandling av patienter med cancer, fibromyalgi och utmattningsdepression.

Det är ytterst märkligt och patientosäkert, att olika regioner gör diametralt olika bedömningar. Alliansen gick till val på ”Valfrihet inom vården”. Upp till bevis nu och låt oss fortsätta leva i en demokrati där var och en får bestämma över sin egen kropp.

Ewa Larsson, Gröna kvinnor
Siri Lundström, Gröna kvinnor

M och SD – smog- och järnrörsunionen

DEBATT Fram till någon gång 2014-2015 ungefär kunde man ibland gilla Moderaterna, främst för deras flyktingpolitik. Nu härskar istället ett hit-och-dit, framför allt gällande deras samarbete med SD (i praktiken klart i en del kommuner).

Nu är de bara tredje största parti (mätning 23/3), logiskt om man ser till vilka kompetenser som krävs i vår tid. På viktiga områden. Ska man hålla nyfascismen stängd måste man/kvinna bilda smarta koalitioner, som till exempel i Falun, där S, C och MP bildar majoritet. Sluter man däremot oklara avtal och sedan velar hit och dit är det en in- vit till yttersta högern.

Attityden i andra viktiga frågor ifrågasätter också inkompetensen:

- Bristen på underhåll av järnvägsnätet 2006-2014 var rena rånet. Nu dessutom par-

tisekreterarfusk med SJ-poäng. "Tåg-le-råne-skandal"!

- I Falun med flera städer vill M ha fullt med bilar och parkeringar trots klimat- och luftproblem. Modern stad = smog?

- M ifrågasätter också de positiva effekterna av ekologiskt odlad och producerad mat. Närodla hellre med SD?

- El producerad via solceller sågas också av minst en M-expert på området. Tydligt okänt att man numera får sälja tillbaka överskott till nätet. Detta ökar ju dramatiskt lönsamheten.

Hur stämmer denna inställning med aktsamhet om klimat och miljö, med folkhälsa och vettiga investeringar? Kol- och stålunionens 60+-årsdag firas tydligen med en ny variant: smog- och järnrörsunionen. Vilken väg framåt är det?

Erik Eriksson, samhällsdebattör i Falun

Foto: Fredrik Sandberg/TT

Ett handslag i riksdagen mellan Anna Kinberg Batra och Jimmie Åkesson. Moderaterna borde inte samarbeta med Sverigedemokraterna, inte heller i kommunerna, tycker Erik Eriksson.

Delta i debatten!

Skriv vad du tycker och skicka till glod@tidningensy.se. Vi tar emot texter på max 3 500 tecken (inklusive mellanslag) men håller du dig under 2 500 tecken har du större chans att få in texten. Vi förbehåller oss också rätten att korta texter som är längre. Skicka gärna med en porträttbild (ansiktsbild framifrån) och en presentation av dig själv. Normalt publicerar vi inte texter under pseudonym.

Panelen:

Två debattörer skriver på veckans debatt att det är viktigt att möjligheten att få vård på antroposofiska Vidarkliniken blir kvar. Tycker du att det är viktigt att själv kunna välja vård?

Robban Widell, 50 år, boendestödare, Bromma

- Vad gäller just Vidarkliniken har jag väldigt dåliga erfarenheter då min mamma låg palliativt där. Men generellt tror jag att det är oerhört viktigt att få välja vårdplats och alternativ vårdform. Människor är så olika och har så mycket individuella erfarenheter så det som känns viktigt och rätt för en kan kännas fel och oseriöst för någon annan.

Foto: Privat

Annette Chaplignin, 40 år, aktiv i RSMH, Asperger-rörelsen, norra Småland

- Jag tycker att det är självklart att man ska kunna välja vård. Det finns olika specialiseringar inom olika områden, med olika åsikter om att vara eller bli frisk, som jag själv som ansvarig patient skulle kunna vända mig till.

Foto: Privat

Willi Reichhold, 62 år, aktiv i Palestinagruppen, patientstödsgruppen och Djurens rätt, Stockholm

- Såvitt jag vet har alla rätt att välja den vård de vill ha, men jag anser definitivt inte att all humbug som kallas vård ska betalas av skattebetalarna. Antroposoferna har haft snart hundra år på sig att bevisa att deras tankar om vad de kallar vård är mer än en teori vars läkande verkan aldrig har kunnat verifieras. Därför - det kräver också en EU-dom från 2007 - ska de inte heller få utöva sin verksamhet på skattebetalares bekostnad.

Foto: Privat

Vill du vara med i panelen?

Varje vecka svarar tre personer i Syres läsarpanel på en fråga. Vill du vara en av dem? Skriv till glod@tidningensy.se.

Miljontals offer för modern slavhandel

Förra helgen uppmärksammade FN Internationella dagen till minne av den transatlantiska slavhandelns offer. Men fenomenet lever vidare och över hela världen finns det enligt FN uppskattningsvis 21 miljoner människor som utsätts för en form av modernt slaveri genom tvångsarbete. Det handlar bland annat om trafficking där många av offren finns i konfliktområden.

Mellan åren 2012 och 2014 uppskattar FN-organet UNODC att fler än 500 olika trafficking-rutter avslöjades.

På minnesdagen varnade FNs generalsekreterare Antonio Guterres för den moderna rasismen samtidigt som han lyfte de miljoner människor som föll offer för slavhandeln.

- Vi måste alltid minnas den roll som många av våra länder spelade, däribland mitt eget hemland Portugal, sade han.

Baher Kamal/IPS

Namnstrid över för grön förening

Nu är namnstriden över för den gröna förening som startades för någon vecka sedan. Den heter nu Grön nystart.

Föreningen uppstod ur Facebook-gruppen Grön omstart och tog först det namnet. Men efter att upphovspersonerna till Facebook-gruppen, Anders och Pia Strand, tagit avstånd från den nya föreningen på grund av att den skulle kunna uppfattas som "fraktionsverksamhet" blossade en namnstrid upp. En strid som nu alltså är över.

Den nya föreningen Grön nystarts ambition är att "driva grön opinionsbildning under organiserade former".

- Grön ideologi och politik tillhör framtiden inte bara för det parti eller den kraft som vill ta den på allvar. Grön politik och ideologi ger människor ett löfte om ett annat samhälle och en annan värld. Helt motsatt de besvikna rörelserna mot högerpopulism och nationalism, skriver föreningens ordförande Leif Engström på Grön nystarts hemsida.

Benita Eklund

Nu lämnar norska banken DNB projektet Dakota Access pipeline. Slaget vid Standing rock är över men kampen går vidare.

Ny seger för urfolksaktivister

I veckan kom ytterligare ett framsteg för kampen mot oljeledningen Dakota Access pipeline (DAPL) när norska banken DNB valde att lämna projektet fullt ut efter påtryckningar från urfolksaktivister, miljöorganisationer och bankens egna kunder.

Kampen går vidare samtidigt som Donald Trump banar väg för nya oljeledningar som Keystone XL och river upp restriktioner mot koldioxidutsläpp.

I Skandinavien har samiska aktivister haft en viktig roll i att få banker att lämna projektet. Beaska Nillas, från det norska Sametinget, menar att de haft fruktbara möten med DNB och gjort skillnad.

- Som urfolk är det lätt att sätta sig i andra urfolks situation.

På sin hemsida säger DNB att man lyssnat på kritiken från urfolksaktivister och sina egna kunder.

- Genom att dra oss ur vill vi sända signalen att det är viktigt att involvera och lyssna på berörda urfolk vid den här typen av projekt, säger Harald Serck-Hanssen, koncernchef på DNB.

Beaska Nillas är hoppfull efter mötena med DNB och att man nu flaggat för att i framtiden använda standarden UNDRIP vid nya projekt.

- Om det blir verklighet är det stort steg i rätt riktning för urfolk. Det hjälper att jobba med lösningar utanför de politiska kanalerna.

Den norska oljefonden investerar dock fortfarande stora summor i projektet.

- DAPL visar att Norge inte håller sina egna förpliktelser mot urfolk. Detta måste staten reda ut. Först genom att lämna DAPL, därefter genom att ändra riktlinjerna för investeringar, säger Beaska Nillas.

Text och foto: Adam Johansson

Förtroendekris för Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsens avbrott i arbetet med nyckelbiotoper i nordvästra Sveriges skogar fortsätter väcka reaktioner. Generaldirektören är tagen på sängen av de anställdas kritik och Naturskyddsföreningen överväger att avsluta ett samarbete med myndigheten.

Ilscan har varit stor bland många av Skogsstyrelsens anställda efter beskedet att myndigheten pausar inventeringen av nyckelbiotoper, skogar med höga naturvärden, i nordvästra Sverige. Som Syre tidigare berättat har kritiken gällt både beslutet i sig och att det fattades i en mycket begränsad krets, helt utan förvarning för de flesta inom myndigheten. På Skogsstyrelsens intranät är generaldirektören Herman Sundqvist nu självkritisk: "Mot bakgrund av de mycket starka interna reaktionerna är det bara att medge att beslutet skulle ha förankrats på ett annat sätt" skriver han.

Herman Sundqvist bekräftar för Syre att han är överrumplad över de kraftfulla reaktionerna internt. Vilket förtroende han har hos de anställda efter beskedet menar han är för tidigt att bedöma.

- Det kan man egentligen bara veta via de medarbetarundersökningar vi gör. Det jag kan se är att det framförs tydlig kritik, men också tydligt stöd, säger Herman Sundqvist.

I miljörörelsen är upprördheten fortsatt stor.

- Det är ett mycket långtgående beslut. Artut-

rotningen är ett enormt hot mot mänsklighetens överlevnad och då behövs alla verktyg för att rädda det som kan räddas, säger Naturskyddsföreningens ordförande Johanna Sandahl.

Naturskyddsföreningen har deltagit i en samverkansgrupp som tillsammans med bland andra Skogsstyrelsen och skogsbolagen skulle ta fram nya arbetssätt för att värna värdefulla skogar i nordvästra Sverige. Men förutsättningen för gruppens arbete var att nyckelbiotopsbegreppet skulle ligga fast. Hos Naturskyddsföreningen diskuterar man nu om man överhuvudtaget ska delta i samverkansgruppen eller om man ska avsluta samarbetet.

- Förtroendet för skogsstyrelsen är rubbat. Vi har gått in i arbetet med öppna ögon och en genuin vilja att arbeta förutsättningslöst tillsammans. Nu är läget ett annat, säger Johanna Sandahl.

Förutom ilska och besvikelse har Skogsstyrelsens beslut mötts av en stark vilja hos ideella naturvårdare att göra det jobb som myndigheten nu inte kommer att göra.

- Reaktionen från många i rörelsen har varit att "nu vill jag ut och inventera". Det är ju väldigt positivt att det finns ett sådant engagemang. Samtidigt blir det en konstig ordning när myndigheter avbryter sitt uppdrag och ideella krafter måste städa upp, säger Johanna Sandahl.

Olof Olsson Klugman

Fi tvekar om basinkomst

Utred frågan vidare. Det blev Fi-kongressens svar på frågan om basinkomst. Valet 2018 ska partiet gå till val på en gemensam socialförsäkring med garanterad miniminivå.

Basinkomst hörde till det som vållade mest diskussion när Feministiskt initiativ höll kongress i Västerås. Kongressen gick på partistyrelsens linje och avtog en motion om att omedelbart ställa sig bakom en vision om villkorlös basinkomst till alla medborgare. Istället ska partiet utreda frågan vidare och ta ställning på nytt på kongressen 2019.

- Många tänker nog att det är klokt beslut. Valrörelsen börjar snart och tiden hade varit knapp för att ta fram ett konkret förslag, säger Martin Jordö (Fi), ekonomisk-politisk talesperson.

För att stärka människors ekonomiska trygghet vill Fi se en garanterad miniminivå som är den samma

oavsett om man är sjuk, arbetslös eller i behov av försörjningsstöd. Försäkringskassan, arbetsförmedlingen och socialtjänsten ska slås samman med syftet att ingen ska falla mellan stolarna eller bollas runt mellan olika myndigheter.

Utöver idén om en gemensam socialförsäkring tror Martin Jordö att kravet på sex timmars arbetsdag kommer att lyftas i valrörelsen. Han menar att Fi ska vara ett arbetskritiskt parti som utmanar normer kring lönearbete.

- Att få kvinnor att arbeta lika mycket som män är lika bisarrt som att få kvinnor att äta lika mycket kött som män, som en partikamrat uttryckte det, säger Martin Jordö.

Till övriga beslut som Fi-kongressen klubbade hörde krav på amnesti för asylsökande, stopp för vapenexport och avskaffat fritt skolval.

Olof Olsson Klugman

Foto: Peter Lyden/TT

Zaida Catalán, tidigare språkrörare för Grön ungdom, har varit försvunnen sedan 12 mars och har nu hittats död. Hon var i Kongo-Kinshasa som FN-arbetare för att undersöka potentiella brott mot mänskliga rättigheter.

Zaida Catalán hittad död

I måndags hittades tre döda i Kasai-regionen i Kongo-Kinshasa. En av dem är FN-arbetaren och tidigare språkrörare för Grön ungdom Zaida Catalán.

De andra två är hennes kollega Michael Sharp från USA och en kongoles som var deras tolk. De har varit försvunna sedan 12 mars då de kidnappades när de färdades med motorcykeltaxi.

FNs generalsekreterare António Guterres skriver i ett uttalande att FN-medarbetarna förlorade sina liv på fredsbevarande uppdrag när de "försökte förstå orsakerna till konflikten och osäkerheten i Kongo-Kinshasa".

- Vi kommer att hedra deras minne genom att fortsätta stödja expertgruppens och FN-familjens ovärderliga arbete i Kongo-Kinshasa, säger han.

Zaida Catalán var i Kasai-regionen för att undersöka potentiella brott mot mänskliga rättigheter. Området präglas av svåra motsättningar sedan en lokal milis- och stamledare dödades av regerings-

styrkor förra året. Enligt FN har båda sidor gjort sig skyldiga till grova övergrepp. Många i området stödjer oppositionen och är kritiska till presidenten Joseph Kabila.

Zaida Catalán var jurist och miljöpartist. Hon har varit fullmäktigeledamot i Stockholm och språkrör för Grön ungdom, bland annat tillsammans med Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin. Hon har varit engagerad i fredsfrågor, jämställdhet och djurrätt. Det var med en bakgrund som djurrättsaktivist som hon blev vald till språkrör 2001.

Gustav Fridolin beskriver henne enligt TT som "energisk, intelligent och humoristisk".

- Det fanns alltid en dräpande kommentar om samtiden. Och så detta med att alltid vara på språng, att det alltid fanns mer att göra. Vi ledde ett då litet ungdomsförbund ihop och hon tog sig an varje uppgift med extrem energi, säger han till TT.

Benita Eklund

Massavhopp från SD Hässleholm

Det råder politiskt kaos i Hässleholms kommun och i veckan valde sex SD-politiker att lämna sina samtliga politiska uppdrag mitt under fullmäktigemötet rapporterar tidningen Expo.

Sverigedemokraterna har nu tappat totalt fem ordinarie ledamöter och två ersättare på bara några dagar.

Massavhoppet kommer ett knappt dygn efter att SD-ledamoten Ulf Erlandsson lämnat sina politiska uppdrag och Sverigedemokraterna.

Ulf Erlandssons tid som toppolitiker i Hässleholms kommun har kantats av skandaler, bland annat har Expo avslöjat att han spridit närmare 130 artiklar från den högerextrema sajten Fria Tider som av Sverigedemokraternas ledning beskrivits som "neofascistisk".

I förra veckan avslöjade SVT att Erlandsson felaktigt ansökt om och fått ut 160 000 kronor av kommunen för förlorad arbetsinkomst.

Benita Eklund

Liten minskning av det dödliga våldet förra året

I veckan publicerade Brottsförebyggande rådet (Brå) ny statistik som visar att det dödliga våldet minskade något under förra året då 106 fall av dödligt våld skedde, jämfört med 112 året innan.

2015 sågs dock en stor ökning från 87 till 112 men någon allmänt uppåtgående trend för det dödliga våldet finns inte menar Brå, sett över en tio-årsperiod.

Totalt under 2016 anmäldes drygt 1,51 miljoner brott vilket är cirka 6 800 fler än året innan.

De enskilda brottstyper som ökade mest var bland annat datorbedrägeri, bidragsbrott, misshandel, olaga hot och sexuellt ofredande.

Minskade mest gjorde bland annat stöld- och narkotikabrott.

Av antalet misstänkta för brott 2016 var 35 500 kvinnor och 137 000 män, alltså 21 procent kvinnor respektive 79 procent män. Könsfördelningen har enligt Brå varit relativt likartad de senaste tio åren.

Benita Eklund

Foto: Jeff Robertsson/TT

Striden om glyfosatet, den aktiva substansen i till exempel Monsanto's Roundup, växlar upp efter att EUs kemikaliemyndighet inte klassat ämnet som cancerframkallande.

Växande kritik mot EU-klassning av glyfosat

Turerna kring om glyfosat ska förbjudas i EU fortsätter. Nyligen meddelade Europeiska kemikaliemyndigheten, ECHA, att glyfosat ej bör klassas som cancerframkallande. Men utvärderingen kritiseras av miljöorganisationer för att gå industrins ärenden. Samtidigt pågår en ny namninsamling bland EU-medborgarna för att förbjuda ämnet.

Ämnet glyfosat, den aktiva ingrediensen i många bekämpningsmedel såsom Monsanto's Roundup, har varit omdiskuterat länge. När det 15-åriga tillståndet för att få säljas på den europeiska marknaden var på väg att gå ut förra året intensifierades debatten ytterligare och resultatet blev en tillfällig förlängning på max 18 månader. Europeiska kemikaliemyndigheten fick i uppdrag att utreda ämnet närmare och har nu kommit fram till ett resultat.

"Tillgängliga vetenskapliga bevis nådde inte upp till kriterierna för att klassa glyfosat som cancerogent, mutagent eller som reproduktionstoxiskt", skrev de i ett pressmeddelande för ett par veckor sedan. Men utvärderingen har kritiserats för att inte vara neutral.

- Echa har gjort stora ansträngningar för att sopa alla bevis på att glyfosat kan orsaka cancer under mattan. Datan överstiger vida vad som är juridiskt nödvändigt för EU att förbjuda glyfosat, men Echa har sett åt ett annat håll, säger Franziska Achterberg, food policy-ansvarig för Greenpeace EU, till tidningen the Guardian.

Bakgrunden till kritiken är att olika forskningsutvärderingar kommit fram till olika resultat. WHO's cancerforskningsavdelning, IARC, konstaterade år 2015 att ämnet troligtvis är cancerogent för människor. Men de fick motugg av EFSA, European food safety agency,

samt JMPR, Joint WHO/FAO meeting on pesticide residues, där en annan del av WHO i samarbete med FAO kom fram till att ämnet var ofarligt vid exponering via maten. Men studierna som användes i dessa utvärderingar har kritiserats av såväl miljöorganisationer samt oberoende forskare för att vara partiska och influerade av glyfosattillverkarna.

- Kemikalielobbyn spelar inte riktigt rent spel när de gör egna rapporter som sedan framstår som något objektivt, säger Anna Wistberg, kampanjchef för demokratinätverket Skiftet.

Tillsammans med sina systerorganisationer i Europa driver de nu medborgarinitiativet Stop Glyphosate. Det blev registrerat hos EU-kommissionen i januari och har redan fått över 560 000 underskrifter. Om den siffran når en miljon måste EU-kommissionen ta ställning till förslaget och förklara anledningen till sitt beslut.

Nyligen genomförde Skiftet dessutom en opinionsundersökning tillsammans med Novus som visar att det finns ett utbrett stöd i Sverige för att förbjuda ämnen som misstänks cancerogena, såsom glyfosat. Två av tre ville förbjuda liknande ämnen tills forskningen kan visa att de inte är cancerframkallande.

- Vår hälsa och miljö är viktigare än kemikaliejättarnas vinstmarginaler. Därför tar vi striden till EU, säger Anna Wistberg.

För en vecka sedan kom en rapport gjord av en rad miljöorganisationer i Tyskland: *Glyphosate and cancer. Buying science*. I den 65 sidor långa rapporten konstaterar författarna att dessa studier alla har brister när det gäller transparens och tolkning av fakta. De menar att resultaten har viktats felaktigt för att komma till slutsatsen att glyfosat är ofarligt. Ett kapitel ägnar sig också åt forskarnas

intressekonflikter. Bland annat påpekas att JMPRs ordförande Alan Boobis och vice ordförande Angelo Moretto har tydliga kopplingar till ILSI Europe - ett industrifinansierat forskningsorgan som år 2012 tog emot en donation av Monsanto på 500 000 dollar och en lika stor donation från industrigruppen CropLife international, där bland annat Monsanto, Syngenta och Dow ingår.

Ett definitivt beslut om ett förnyat tillstånd för glyfosat kommer tas inom sex månader från ECHAs utvärdering, och debatten kommer säkerligen att fortsätta. I förra veckan lämnade även 30 EU-parlamentariker in ett brev till Jean-Claude Juncker där de ifrågasätter trovärdigheten i EFSA's och ECHAs slutsatser och ber kommissionen att inte ge något nytt tillstånd för bekämpningsmedlet.

De hänvisar också till ett pågående rättsfall i USA, där interna mail mellan Monsanto och USAs miljöskyddsmyndighet EPA offentliggjorts. De visar på att viss forskning som signerats av EPA kan ha spökskrivits av Monsanto. Ett av dokumenten är ett brev från den numera bortgångna forskaren Marion Copley som tidigare jobbade på EPA men som slutade av hälsoskäl då hon drabbats av obotlig cancer.

I brevet, skrivet 2013, framgår att hon misstänker att flera kollegor påverkats av industrin och hon ger en uppmaning till mottagaren Jess Rowland: "För en gångs skull, gör det rätta och ta inte beslut baserade på hur det påverkar din bonus". Hon skriver även att "det är i huvudsak säkert att glyfosat orsakar cancer" och avslutar sitt brev med orden "Jag har cancer och vill inte att dessa allvarliga frågor i HED (Health effects division) förblir oadresserade innan jag hamnar i graven."

Madeleine Johansson

Tisdag 28 mars. En ung somalisk flicka som gjort skämtglasögon av en bit kartong bär runt på sin bror i ett läger strax utanför Mogadishu i Somalia. Runt 20 miljoner människor i Nigeria, Sydsudan, Somalia och Jemen riskerar svält efter torka och missväxt enligt FN, och mer stöd behövs för att förhindra att krisen förvärras.

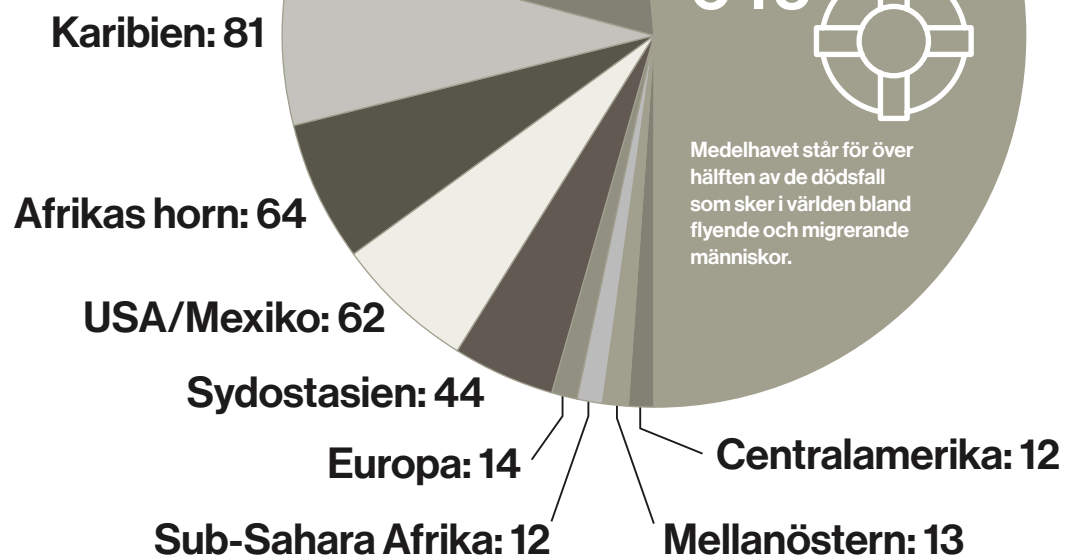
Foto: Farah Abdi Wansameh/TT

Döda och försvunna flyktingar/migranter

FNs flyktingorgan IOM sammanställer varje vecka försvunna och döda flyktingar och migranter i "Missing migrants project". Projektet startade i oktober 2013 efter tragedin då minst 368 migranter dog utanför Italiens kust, vid ön Lampedusa.

1 januari-28 mars 2017

1149 st

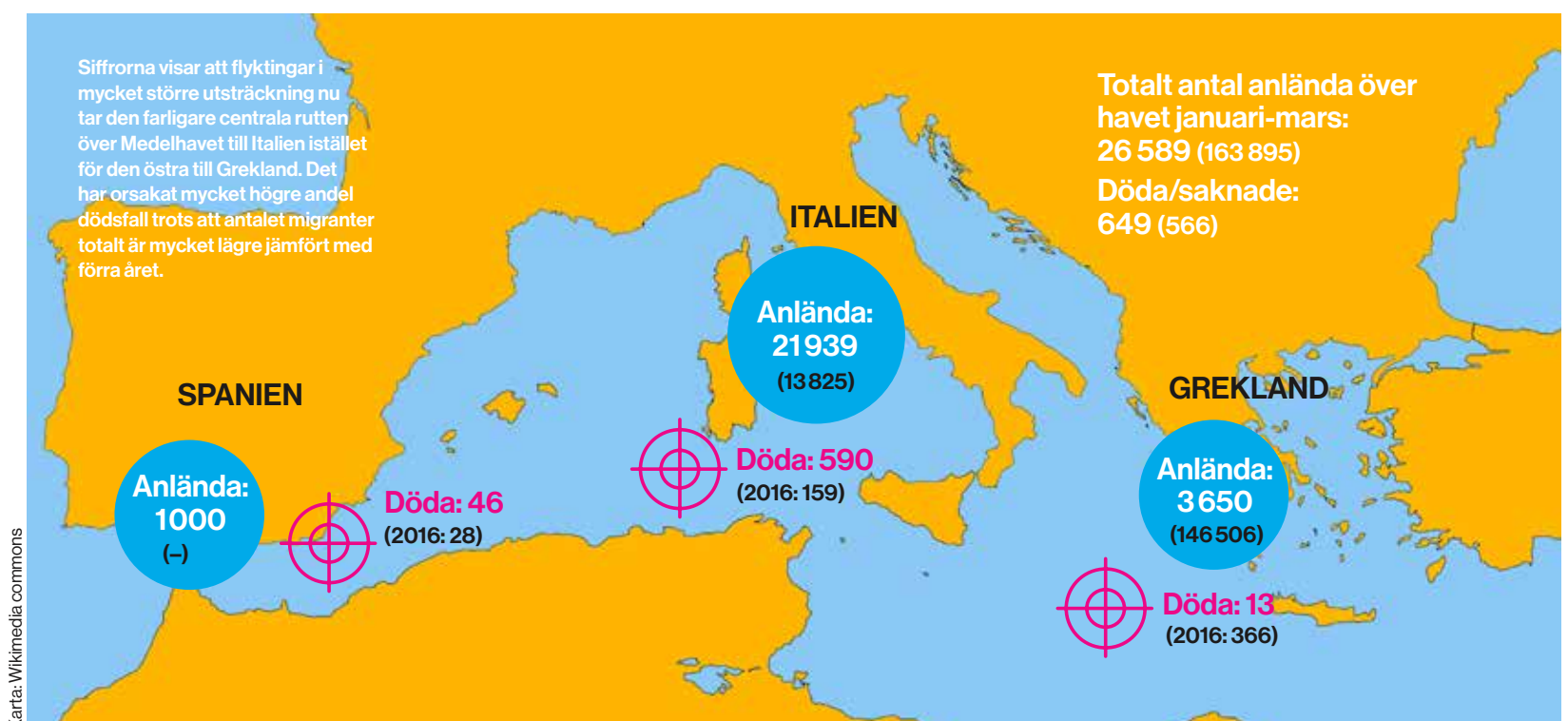
Källa: IOM, missingmigrants.iom.int

5098
personer dog på Medelhavet på flykt till Europa under 2016.

Tidsperioden 1 januari-28 mars 2017

Antal som flyr och migrerar via Medelhavet och antal döda

Inom parentes antalet under samma tidsperiod 2016 (januari-mars).

Källa: IOM

Antalet vilda djur minskar kraftigt

WWFs kartläggning visar att populationerna av fisk, fåglar, däggdjur, groddjur och reptiler minskat med 58 procent sedan 1970. Förlusterna är störst i Latinamerika och i tropiska regioner över hela världen.

-81%
är minskningen
för arter som
lever i sötvatten.

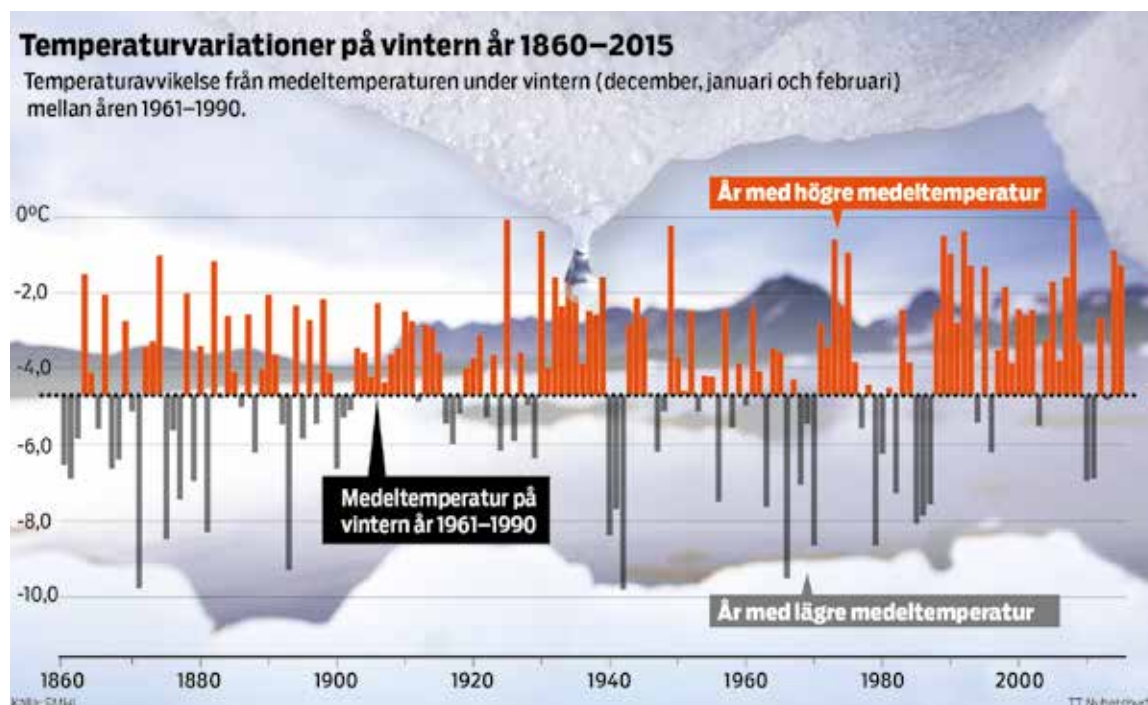
Fram till 2020 kommer mängden vilda djur att ha minskat med två tredjedelar.

Foto: Wilfredo Lee/AP/TT

Källa: WWFs Living Planet Report 2016

Varmare vintrar i Sverige

Den globala koldioxidnivån

404,70 ppm

i december 2016
(uppdaterat 6 mars 2017)

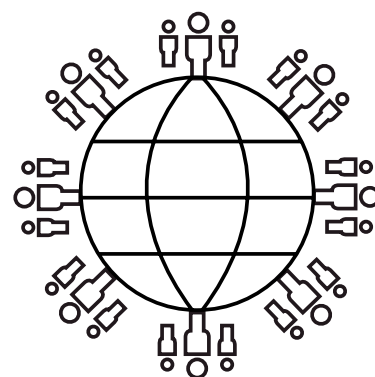
jämfört med

401,43 ppm

i december 2015

NOAA (den amerikanska motsvarigheten till SMHI) och Earth system research laboratory mäter koldioxid och andra växthusgaser varje vecka i ett nätverk av mätpunkter över hela världen. Dessa mätplatser ligger över havsytan och är utvalda för att inte vara påverkade av direkta utsläppspunkter. Ett globalt medelvärde beräknas genom att mätvärdena viktas över tid och i förhållande till latitud.

Källa: NOAA, www.esrl.noaa.gov

Om världens befolkning var 100 personer:

25 skulle vara 0–14 år

66 skulle vara 15–64 år

9 skulle vara äldre än 65 år

skulle leva med en funktionsvariation

Källa: 100people.org, miniature-earth.com

Kontantbistånd minskar fattigdomen

En ny metod har de senaste åren blivit vanligare när det gäller fattigdomsbekämpning i världen: att ge människor kontanter. Förutom att det är mer kostnadseffektivt än traditionellt bistånd, gör kontanter större skillnad på lång sikt. "Kontantbiståndet får de fattigaste att öka sin konsumtion, vilket stärker lokala marknader. Dessutom minskar barnarbetet, barnen går längre i skolan", säger Ulrika Lång som arbetar för Sida.

Text: Ana Udovic

Sidas kontor ligger i Konstfacks gamla lokaler, alldeles nära Filminstitutet vid Gärdet i Stockholm. Ulrika Lång, statsvetare som arbetar med sociala trygghetssystem och institutionell utveckling på Sidas Afrika-avdelning, visar vägen till kaféet på andra våningen. Högt uppe vid taket finns fönster som släpper in det lilla ljuset den molniga februarihimlen kan ge. Längs med ena väggen finns tavlor med grafiska figurer på. De är totalt 17 stycken - en för vart och ett av de globala målen för hållbar utveckling som världens ledare förra året förband sig att arbeta för, även

kända som Agenda 2030. Ulrika Lång pekar ut mål ett, fem och tio: ingen fattigdom, att uppnå jämställdhet och en minskad ojämlikhet. Målen är direkt kopplade till människors rätt till social trygghet.

Vi slår oss ned vid ett bord nära tavla nummer ett - ingen fattigdom - med var sin kopp te.

- Det kan låta banalt och enkelt att ge fattiga människor kontanter. Men det är faktiskt ett väldigt effektivt sätt att minska fattigdom på, säger Ulrika Lång.

De biståndsprogram som arbetar med kontantstöd har va-

Forskning visar att effekterna av kontantbistånd blir mer långsiktiga än annat bistånd eftersom man stärker den lokala marknaden.

Foto: Russell Watkins/Department for international development

Tanzania är ett exempel på ett land som på kort tid har byggt upp ett stort system för kontantstöd.

Foto: Neil Palmer (OJA)

”Ett problem tidigare har ju varit att det krävs en kapacitet hos staten att bygga upp och hantera system för social trygghet.”

Ulrika Lång, statsvetare som arbetar med sociala trygghetssystem och institutionell utveckling på Sidas Afrika-avdelning.

Foto: Privat

rit föremål för gedigen forskning och utvärdering. De visar alla samma sak: effekterna av kontantbistånd blir mer långsiktiga eftersom man stärker den lokala marknaden. De allra fattigaste människorna i byn får en ökad produktivitet. Människor investerar pengarna, i skolor, i skoluniformer, exempelvis, eller så startar de självförsörjande odlingar. De fattigas barn får gå i skolan längre och sexdebuten senareläggs. Det har också ökat kvinnors investeringar i eget företagande. Dessutom har kontantbiståndet gjort människor lyckligare, de får större hopp om framtiden.

Det låter väldigt positivt - så varför har man inte arbetat så här tidigare?

- Ett problem tidigare har ju varit att det krävs en kapacitet hos staten att bygga upp och hantera system för social trygghet. Sedan har det också förekommit mytbildningar om vad som skulle ske om man delade ut pengar till fattiga, säger Ulrika Lång.

Vad kan sådana myter handla om?

- Till exempel att människor blir lata och bidragsberoende, att de använder pengarna till att köpa sprit

och att de skulle skaffa fler barn om de fick kontanter, säger Ulrika Lång.

Men forskningen har visat att pengarna i regel inte går till onyttigheter som sprit och spel. Inte heller skaffar man fler barn. Det kan hänga ihop med att summorna är modesta.

Att nå de fattigaste

Men hur vet man då att biståndet verkligen går till de mest behövande? Hur fungerar organisationen kring utdelandet av kontanter?

Ulrika Lång pekar på exemplet Tanzania, som är ett land där ett stort system för kontantstöd byggts upp på kort tid. Det har tagit ungefär två år att utöka biståndet, från att nå 200 000 hushåll till de nuvarande 1,1 miljoner hushåll, fördelade på 10 000 byar, som man når med kontantstöd.

- Den tanzaniska myndigheten har stärkt sin kapacitet. Områden där många människor lever i fattigdom har identifierats genom att man tittar på fattigdomsdata. I dessa områden lokaliseras sedan byar, som själva fått välja kommittéer om 14 perso-

ner. Dessa personer tar ansvar för att identifiera de som är allra fattigast i sin by, säger Ulrika Lång.

Extra kontroller görs också för att granska om det är de mest behövande som valts ut. Bland annat tittar man på ifall familjemedlemmarna äger ett par skor, har två omsättningar kläder och om de har en filt - egen eller delad.

- Ungefär 60 procent av mottagarna av kontantstöd i dessa byar saknade detta och de utgör de absolut fattigaste 10 procenten i Tanzanias befolkning, säger Ulrika Lång.

Kommittén på 14 personer är också de som håller i utdelning av kontanter utifrån ett register som upprättas av myndigheten. Utbyggnaden av social trygghet i Tanzania kopplas också till insatser för att stärka barns deltagande i skolan, hälsovård, arbetstillfällen och till ökad kunskap om näringsrik mat.

Margareth i Tanzania

Mellan 4 och 20 dollar i månaden är summorna i Tanzania. Det utgör ungefär 20 procent av hushållens totala behov. De räcker till lite mer närings-

”... det har förekommit mytbildningar om vad som skulle ske om man delade ut pengar till fattiga.”

Fattiga människor som får kontantbistånd investerar pengarna i exempelvis skoluniformer och deras barn får gå i skolan längre.

”Trots att det är en så liten tillgång, kan den bli väldigt viktig och leda till effektiviseringar av jordbruket ...”

riktig mat och skoluniformer för barnen, säger Ulrika Lång.

Hon visar bilder på Margareth, 23 år. Hon och hennes två yngre syskon är föräldralösa, och själv har hon tre små barn.

- De hade svårt att klara sig innan. Men med kontantstödet lyckades familjen spara lite pengar så att de kunde köpa en liten griskuling. Margareth födde upp griskulingen på matrester hon fick gratis i byn. Den

sålde hon sedan när den ätit upp sig, och för pengarna kunde hon hyra lite mark som familjen kunde odla på, berättar Ulrika Lång.

Odlingarna gav dem 17 säckar ris, där de själva sparade 6 säckar för att äta och kunde sälja 11 stycken.

- För pengarna kunde de köpa tre griskulingar, som de föder upp, säger Ulrika Lång.

Sidas stöd har hittills gått till sju afrikanska länder, förutom Tanzania

är det Kenya, Zambia, Mali, Mocambique, Demokratiska Republiken Kongo och Etiopien. Av Sidas biståndspengar har 1,5 miljard kronor anslagits till sociala trygghetssystem de senaste fem åren, och tanken är att det ska fortsätta så - om det råder ingen politisk oenighet.

Det är viktigt eftersom kontantstödet behöver en förutsägbarhet för att fungera på lång sikt - människor behöver kunna lita på att pengarna an-

Foto: Neil Palmer (CIAT)

länder för att våga satsa på sikt vare sig det gäller odling eller att köpa skoluniformer.

- Det finns också en variation i hur effektivt kontantstödet är, säger Ulrika Lång.

Inkomsterna ökar

Ständig utvärdering och dialog för att stärka upp systemen pågår. Men det nationalekonomer kallar multiplika-

toeffekten är tydlig. Med det menar man att den initiala pengan ökar investeringarna, så att inkomsterna ökar mer än den peng man fick från början. Som i fallet med Margareth, vars första peng ledde till att hon investerade i en griskulning vilket ledde till en värdeökning av tre griskulningar.

- Man brukar säga att en dollar motsvarar mellan 1,27 till 2,52 dollar lokalt. Trots att det är en så liten till-

gång, kan den bli väldigt viktig och leda till effektiviseringar av jordbruket vilket gör att de får ut mer av det de gör; bättre utsäde, djuren får bättre foder. Det blir en större utväxling som i förlängningen påverkar de lokala ekonomierna positivt, säger Ulrika Lång.

Behövs reformer också

Även om kontanter är kostnadseffektivt, räcker det inte med att bara ge fattiga människor kontanter.

- Man måste arbeta parallellt med samhällsreformer också, inte minst för att få ett väl fungerande samhälle som skapar förutsättningar för människor att ta sig ur fattigdom, säger Ulrika Lång.

Att det ens går att distribuera kontanter hänger ihop med tidigare satsningar från fattigdomsbekämpningen under andra årtionden - som gjort att det finns skolbyggnader, lärare, hälsovårdspersonal och vägar. Fattigdomen har också minskat i länderna söder om Sahara. Det märks inte minst på barnadödligheten som har minskat enormt mycket.

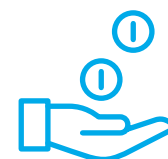
Men den teori som kallas nedsippningsteorin, "the trickle-down-effect", att satsningar som är bra för företag (till exempel skattesänkningar) tack vare tillväxten i förlängningen blir bättre för befolkningen, har sina begränsningar: nedsippningen når inte de allra fattigaste.

- Trots att ett tidigare fattigt land har fått en god ekonomisk tillväxt har det varit svårt att förbättra villkoren för de allra fattigaste. De är svåra att nå med sådana reformer. Därför behövs riktade insatser, säger Ulrika Lång.

Humanitärt bistånd

En annan del av det globala biståndet är det som kallas det humanitära - det som går till människor som befinner sig i akuta katastrofsituationer, som till exempel naturkatastrofer eller som är på flykt undan krig och andra våldsamma konflikter. Även här har kontanter visat sig vara en bra väg att gå.

- Vi har gjort en utvärdering på fyra länder i behov av humanitärt bistånd och jämfört flera olika sätt att föra över hjälp för att se vilket som gett störst utdelning för minst kostnad. Studien gällde colombianska flyktingläger i urbana områden i norra Ecuador, sudanesiska flyktingar, lantliga delar av Jemen och Nigeria samt de delar av norra Uganda som

20%
av hushållens
behov tillgodo-
ses genom
kontantbistånd
hos de familjer
som får det i
Tanzania.

"Trots att ett tidigare fattigt land har fått en god ekonomisk tillväxt, har det varit svårt att förbättra villkoren för de allra fattigaste."

Förutsättningen för att utbetalningar av kontanter ska fungera är tidigare satsningar på fattigdomsbekämpning som skolor, hälsovård och vägnät.

Foto: Sunday Alamb/AP/TT

Bistånd i form av mat kostar mer i resurser för hantering, transport och lagring och tid för att åka och hämta biståndet och tiden man får vänta i kö.

Amber Peterman, Innocentis forskningsinstitut under FN-organet Unicef.

Foto: UNICEF Office of research - Innocenti

”... fler hade kunnat bli hjälpta ifall man delat ut kontanter.”

drabbats av torkan, säger Amber Peterman som tillsammans med Jacob de Hoop arbetar för Innocentis forskningsinstitut under FN-organet Unicef. De utvärderar biståndsprogram som ger kontantbistånd inom ramen för WFP, World food programme.

Studien Amber Peterman talar om gjordes genom slumpmässigt utvalda stickprov där man jämförde olika grupper som fick samma bistånd. De behövande delades upp i grupper. En jämförelse gjordes i Ecuador, där en grupp månadsvis fick en matkorg värd 40 dollar, en annan fick matkupper värda 40 dollar och en tredje grupp fick 40 dollar som de tog ut i kontanter på bankomat.

- I alla tre grupperna ökade näringsintag räknat i kalorier. Dessutom åt de nyttigare mat. Men när vi beräknade kostnaden för varje matkorg, det vill säga vilka utgifter som behövde göras i form av leverans, som att lagra, vakta och transportera korgar-

na, kostade varje matkorg 11 dollar att leverera. Motsvarande kostnad för att leverera kontanter och matkupper var 3 dollar. Så det blev en ganska stor skillnad, vilket också visar att fler hade kunnat bli hjälpta ifall man delat ut kontanter, säger Amber Peterman.

Hon understryker att beräkningarna alltså är gjorda från det att maten kom till landet - kostnaderna innan, från arbetet i givarländerna, var inte ens med i beräkningen. Dessutom var inte tiden för att åka och hämta matkorgen och tiden man fick vänta i kö med i beräkningen trots att det blir en kostnad i tid för mottagarna.

Viktigt med säkerhet

Även i det humanitära biståndet motsvarar kontanterna ungefär 20 procent av basbehovet. Men det fanns skillnader mellan länder.

- Finns inte en fungerande marknad eller infrastruktur för banker, så banko-

mater saknas, så hjälper inte kontanter, även om det vore mer kostnadseffektivt. Sådana saker måste alltså tas in i beräkningen, säger Amber Peterman.

För att hitta de mest behövande i humanitära katastrofområden arbetar man på ett liknande sätt som i de mer långsiktiga biståndsprojekten som Ulrika Lång arbetar med. Lokala ledare är involverade i samarbetet eftersom de identifierar områdets allra fattigaste.

- Saker man väger som fattigdomsfaktorer kan vara att någon i familjen är funktionshindrad, att familjen har små barn och huruvida man flytt, exempelvis. Det händer att vi missar behövande och att vi ibland ger till dem som inte är allra fattigast - men i kontrollerna har vi sett att biståndet oftast kommer till rätt personer, säger Amber Peterman.

I delar av världen som är oroshär- dar är man extra noga med säkerheten - ingen ska kunna tvinga till sig kontanterna under vapenhot.

Foto: Mohammed Zaatar/AP/TT

Ett program som nu utvärderas handlar om överföring av pengar för att stödja syrianska barns skolgång i flyktingläger i Libanon.

- I Libanon, till exempel, ser vi till att människor får kontanterna på sitt bankomatkort. De kan gå till banken och få ut sina pengar, säger Jacob de Hoop, som just nu utvärderar ett av de program som behandlar kontantöverföring för att stödja syrianska flyktingbarns skolgång i området.

Modern teknik

Ibland kan också modern teknik vara till stor hjälp - människor kan få kontanterna till sina mobiltelefoner. Det sker redan i länder som Somalia, Etiopien och Kenya.

En del av det kontantbistånd som delas ut av biståndsorganisationer är villkorat. Villkoren kan vara att föräldrar ska garantera att deras barn går i skolan eller att de tar dem på hälsokontroller. Även om sådana villkor kan uppmuntra hushåll att spendera sina pengar på ett bra sätt, kan det också ha baksidor. De är svårare att

administrera, villkoren kan innebära att behövande personer inte nås av hjälpen, och det kan ha en försvagande effekt på föräldrars benägenhet att skicka barn till skolan. Unicef brukar därför föredra ett kontantbiståndsprogram utan villkor.

- Dessutom har den senaste forskningen visat att risken att kontanterna används på fel sätt är obefintlig. Människor använder pengar på ett bra sätt, de går till barnens utveckling, eller till att man förbättrar sina möjligheter på annat vis. Det är ytterligare en anledning till att våra program oftast är utan villkor - folk vet mycket väl hur de ska använda pengarna för att förbättra sina liv, säger Jacob de Hoop.

Växande intresse

I katastrofområden har människor färre möjligheter att använda pengar till att starta självhushåll eller företag. Tills helt nyligen fanns restriktio-

ner för syrianer att arbeta i Libanon. Pengarna går åt till att klara dagen, men fortfarande tenderar barnen att gå längre i skolan.

- Projektet i Libanon som innefattar kontantbistånd för att stödja barnens skolgång är fortfarande i sin linda och vi vet inte säkert vad det kommer att innebära, men vi ser optimistiskt på det. Vi tror att de 55 000 barn som är involverade i pilotprojektet kommer att få en längre skolgång än de fått annars, säger Jacob de Hoop.

Att kontantbistånd är framtiden råder det ingen större tvekan om. 2015 utgjorde kontantbiståndet 6 procent av de humanitära insatserna. Men på FNs humanitära toppmöte i Istanbul i maj 2016, där 15 av de biståndsgivande länderna och 15 stora biståndsorganisationer möttes, bestämde man att ge mycket mer pengar i kontantstöd i framtiden.

Ana Udovic

”Människor använder pengar på ett bra sätt, de går till barnens utveckling, eller till att man förbättrar sina möjligheter på annat vis.”

Jacob de Hoop, Innocentis forskningsinstitut under FN-organet Unicef.

Foto: UNICEF Office of research - Innocenti

I blickfånget: Yasin Mohammadi

"Jag vill så gärna få en chans"

Han gick i skolan, spelade fotboll och bodde i familj. Allt försvann när Migrationsverket skrev upp hans ålder, avslog hans asylansökan och körde iväg honom till ett boende för vuxna 47 mil bort. Nu är Yasin Mohammadi en av alla de ungdomar som snart kan skickas till ett land han inte känner.

Yasin Mohammadi ler när vi börjar intervjun, nöjd över segern i Fußball-matchen mot kompiserna innanför entrén till Fryshuset, ungdomshuset i Stockholm. Snart ska rösten stocka sig när han berättar om det svåra.

Fem år gammal flydde han med mamma, pappa, två bröder och en syster till Iran. Det är där han vuxit upp i en liten by, som så många av hans landsmän. Uppemot två miljoner afghaner lever på flykt i Iran, räknar Human rights watch med. En del av dem har hunnit få barn och barnbarn i exilen.

Hårt liv i Iran

Livet i Iran var mycket hårt. Afghaner får de jobb ingen annan vill ha. De lever ofta utan papper och utnyttjas av hänsynslösa arbetsgivare. Yasin Mohammadi arbetade i en tegelfabrik.

- Det var tungt och farligt, hetan var svår. Ibland fick jag lön, ibland inte, berättar han.

Tanken om att försöka ta sig norrut började gro, trots att han fått höra mycket negativt om Europa.

- I Iran pratar man ofta illa om

europiska länder. De säger att där bor otrogna och de hjälper inte andra människor, särskilt inte muslimer.

En av Yasin Mohammadis vänner hade flytt till Tyskland och gav honom en annan bild.

- Jag frågade honom om det stämmer, det som de säger och han svarade att det är raka motsatsen. Då bestämde jag mig för att åka.

Hörde talas om Sverige

Nu gällde det att övertyga sina föräldrar - som hade matats med den negativa bilden av Europa.

- De var oroliga och ville inte att jag skulle vara så långt borta.

Om Yasin Mohammadi:

Född i Afghanistan

Uppvuxen i Iran, sedan fem års ålder.

Vill få asyl i Sverige.

Läser svenska och spelar fotboll. Lyssnar på iransk hiphop.

Yasin Mohammadi riskerar att utvisas till Afghanistan fastän han inte bott i landet sedan han var fem år då hans familj flydde till Iran.

Men jag sa till min familj: "Hur länge ska jag behöva arbeta så här hårt och behandlas så respektlöst av samhället?"

De lät sig övertygas av sonens obändiga vilja och tanken var att de skulle komma efter med de andra barnen. Att möjligheten till familjeåterförening snart skulle försvinna i och med Sveriges nya migrationspolitik kunde de inte ana. Yasin Mohammadi fick kontakt med flyktingsmugglare och gjorde den riskfyllda resan med lastbil till Turkiet och båt över Medelhavet.

På vägen talades det om Sverige. - När jag smugglades från land till land hörde jag hela tiden om

Sverige, att det var ett bra land där alla fick gratis utbildning. I Tyskland skulle det vara enklare att få jobb, men jag hade arbetat så hårt och så länge i Iran. Att utbilda mig var det jag drömde om, därför valde jag Sverige.

Vill bli en bra polis

Yasin Mohammadi kom fram. Än var det tidig höst 2015 och Stefan Löfven stod på Medborgarplatsen i Stockholm och utropade: "mitt Europa bygger inga murar".

I västra Stockholm börjar en ny vardag ta form. Skola i Tensta, fotbollslag i Kista. Matte är kul, fastän formler är svårt. Han kommer till ett familjehem och lever så normalt en asylsökande tonåring kan göra, drygt 400 mil från mamma och pappa. Han vill bli vuxen och utbilda sig till polis.

- I både Iran och Afghanistan finns det massor av korruption, jag vill bli en bra polis.

Vuxen blir han. Över en natt ändrar Migrationsverket hans ålder från 15 till 18 år och några månader. Samtidigt avslår de hans asylansökan och meddelar att han ska skickas 47 mil norrut till en by utanför Kramfors.

- En man på Migrationsverket

”Om jag kommer till Iran kommer jag säga att det visst finns bra människor, för nästan alla är snälla i Sverige och det finns inte så många rasister.”

En familj i Stockholm tog sig an Yasin och öppnade sitt hem för honom.

sa att jag var över 18. Jag försökte förklara för dem och jag skrek på dem, men de ändrade min ålder.

Hur tvärt hans liv skulle förändras fick han inte klart för sig. Ingen skola och inget familjehem erbjuds den som anses vuxen.

- Tjänstemannen sa att jag skulle få bo i en familj och kunna spela fotboll precis som här. Jag trodde det kunde vara okej. Men när jag kom dit var det ett boende mitt ute i skogen där jag skulle bo med 25 vuxna människor och det fanns ingenting att göra. Vatten luktade illa och var äckligt att dricka.

Ensamheten var stor och tankarna många.

- Först skylldes jag på mig själv för att jag tagit mig till Sverige. Sedan tänkte jag på att varje dröm jag haft hade bränts ner.

Få folk till armén

Yasin Mohammadi hade tur. En familj i Stockholm tog sig an honom och öppnade sitt hem.

- I Kramfors hade jag inget att göra. Nu bor jag hos en snäll fa-

milj och går till skolan.

Han pluggar svenska på en folkhögskola och är tillbaka som lagkapten och backklippa i fotbollslaget. Men nu är det svårt att fokusera på studierna. Rädslan har tagit över. Ständigt mal tankarna på vad som väntar honom om Migrationsdomstolen fastställer Migrationsverkets beslut och han deporteras till landet han lämnade som femåring.

- Jag minns ingenting från Afghanistan. Jag har inga släktingar kvar att vända mig till och ingenstans att bo.

Såväl talibanerna som regeringens armé vet han däremot tar emot honom och sätter ett vapen i händerna på honom om han avslutar sig.

- Regeringens enda sätt att få folk till armén är att utnyttja killar som mig.

Hazarerna är utsatta

Yasin Mohammadi är hazar. Folket är förföljt sedan generationer tillbaka och när Migrationsverket före jul konstaterade i sina

nya riktlinjer att säkerhetsläget i Afghanistan förvärrats lyftes hazarerna fram som särskilt utsatta. De hotas från flera håll, bland annat av terrorgruppen IS, eller Daesh som den också kallas. Yasin Mohammadi följer med stigande oro vad som sker i Afghanistan via olika Facebooksidor.

- Daesh ledare sa att får vi en hazar dödar vi honom. Varje dag hör jag om platser som ockuperats av Daesh. Det finns inget säkert liv, Daesh är överallt.

Men inte heller de som Migrationsverket anser vara i störst behov av skydd kan räkna med det. Internflykt, att leva som flykting i hemlandet, anser myndigheten är ett alternativ för många.

”Om jag inte får stanna”

När Yasin Mohammadi till sist övertalat sina föräldrar att få åka till Europa ställde de upp helhjärtat.

- De lånade mig pengar.

Det är nu rösten spricker. Av allt svårt tycks det här vara svårast.

- Min familj sa: 'Åk inte dit, det går inte att få ett bra liv som muslim i Europa.' Om jag inte får stanna här så betyder det att de och alla andra i Iran hade rätt.

Själv fortsätter han att framhålla svenskarna.

- Om jag kommer till Iran kommer jag säga att det visst finns bra människor, för nästan alla är snälla i Sverige och det finns inte så många rasister. Det spelar ingen roll, de kommer inte tro mig.

Inte heller klandrar han de politiker som ändrade svensk flyktingpolitik den höst han kom hit. Det är deras land, konstaterar han. Men han tror de är rasister.

- De tycker nog inte om invandrare. De kanske tror att invandrare är kriminella. Jag har redan sett så mycket rasism i Iran, jag vill så gärna få en chans.

Text: Olof Olsson Klugman
Foto: Jan-Åke Eriksson

Läs mer om arbetet för ensamkommande barn och ungdomar: I Syre nummer 149 om forskaren Mehdi Ghazinour och nummer 143 om rörelsen "Vi står inte ut".

Nya veganska satsningar:

Finland visar framfötterna

Den finska matjätten Fazer har hittat en ny nisch: havren. I Sverige är Fazer kanske mest känd som bröd- och chokladproducent samt för färdigmatskonceptet Amica. Målet är nu att bli Nordens största exportör av havre genom den nya satsningen Fazer lifestyle foods. Tanken är att specialisera sig på veganska mejeriprodukter, färdigrätter och mellanmål.

- Vi är inställda på den internationella marknaden. Vi fortsätter med att utveckla koncernen mot ett modernt och hållbart livsmedelsföretag och ser stora möjligheter för det här nya affärsområdet. Vår ambition är att verksamheten ska växa betydligt, med ett brett internationellt fokus, säger Christoph Vitzthum, vd för Fazer-koncernen.

Satsningen på Fazer lifestyle foods består bland annat av köpet av Bioferme Oy, som jobbar med fermenterade havreprodukter, där också varumärket Yosa ingår. Yosa, som säljs i svenska matbutiker, producerar bland

annat växtbaserad yoghurt och mellanmål. Enligt Fazer ökar den totala marknaden för växtbaserade mejeriprodukter i Västeuropa med över tio procent per år.

Ett annat finskt företag som vågat satsa på veganskt, är glassföretaget 3Vänner. För att utveckla en vegansk glass, tog man hjälp av veganerna själva.

- Det visade sig dock att detta inte vara en helt enkel uppgift. När det kommer till veganglass så är nämligen råvarumöjligheterna begränsade, men vi var fast beslutna om att nå vårt mål med att ta fram marknadens bästa veganglass. Vi fick god hjälp av en vegangrupp som gav oss ovärderliga råd och hjälpte oss mycket med provsmakning, säger Matias Ristiniemi, ansvarig för 3Vänner i Sverige.

Bolaget grundades i Helsingfors för fyra år sedan och marknadsför, förutom komjölksglass, kokosbaserad glass som blivit en naturlig del av produktionen. Matias Ristiniemi hävdar att glassar-

na inte hade blivit lika goda utan hjälpen från veganerna.

- En vegangrupp på Facebook fick nys om vårt hemliga projekt och plötsligt fylldes vår inbox av olika tips och önskemål om smaker, och trots att vi bara hade kommit halvvägs i utvecklingsprocessen, bestämde vi oss för att låta allmänheten prova och utvärdera vår veganglass.

Resultatet blev smakerna pepparmint & choklad och choklad, nötter & kolasås. I maj lanseras nya smaken kokos & ananas samt att flera andra smaker presenteras senare i år. Sedan november förra året säljs glassarna även i Sverige, inledningsvis i Stockholmsområdet och i Uppsala.

- Vi räknar med att finnas i de större städerna till sommaren så som Göteborg, Malmö, Umeå och förhoppningsvis i flertalet andra städer också. Vi jobbar hårt nu för att lyckas bredda vår tillgänglighet mot kunderna, säger Matias Ristiniemi.

Jenny Luks

Foto: Fredrik Sandberg/TT

Havre har aldrig varit så trendigt som år 2017. Livsmedelsjätten Fazer satsar på havrebaserade mejerier och även det finska företaget Gold & green saluför Pulled havre, som ännu inte kommit till Sverige.

Mat med Jenny

Nytt och gammalt i glassdisken

Vissa har lagt märke till ett nytt glassmärke i frysdisken. Helt nytt är det dock inte. Det är GB som döpt om Tofulines och R-Ice sortiment till Choice. Anledningen är att man vill samla alla allergivänliga och veganska glassar under samma namn. Namnet ska spegla att det blir lättare att göra ett val.

- Att ha olika varumärken baserade på vilken glassbas och ingrediens det är i glassen, är ganska svårjobb. Framför allt då vi vill bredda sortimentet och ha nya glassbaser. Choice tyckte vi var ett bra och passande namn eftersom vi inte bara vill vända oss till dem med just allergi, utan även till dem som helt enkelt gör att aktivt val, säger Maria

Tofuline och R-ice har fått nytt namn och utseende.

Hellblom Leon, varumärkeschef inom glasssegmentet på Unilever.

Men det är inte bara gamla nyheter i glassdisken. GB lanserar faktiskt också en nyhet: Almond with a cacao twist, en vegansk glass baserad på mandel. Samtidigt kikar GB också på nya glassbaser inför 2018.

Jenny Luks

Björn vurmar för starka veganer

En av de vanligaste frågorna bland veganer som tränar, är hur man hittar veganskt proteinpulver. Nu finns nätbutiken Starkvegan.se. I butiken saluförs bland annat veganska kosttillskott och träningstillbehör för den som vill göra en insats för djuren och klimatet. Bakom sajten står Björn Peiper som bland annat driver Vegan fitness team - Sveriges första team för veganer inom bodybuilding och fitness.

Nya nuggets av soja och ris

Distributören Ahlström factory, som saluför det sydafrikanska varumärket Fry's i Sverige, presenterar nu nuggets i sitt frysta sortiment. De nya glutenfria nuggetsarna är baserade på GMO-fritt sojaprotein, ris och chiaprotein. De finns nu ute i många av ICAs och Hemköps butiker samt alla City Gross-butiker.

Jenny tipsar:

Vegovision åter i Göteborg

I helgen brakar det loss på Folkets hus igen. För tredje gången arrangeras den djurfria mässan Vegovision i Göteborg. Mässan arrangeras av Djurens rätt och på programmet finns allt från dietister och chokladexperter till styrkelyftare och ultralöpare. Utställarlistan är som vanligt diger, med många stora och små aktörer inom det växtbaserade segmentet.

Vegovision

Folkets hus, Järntorget, Göteborg

Lördag 1 april kl 10-18

Söndag 2 april kl 10-17

Kostnad: 100 kronor, medlemmar gratis.

Läs mer på: vegovision.se

Tzays nya produkter är tillverkade av GMO-fritt sojaprotein och är glutenfria.

Tzay lanserar nya produkter

Varumärket Tzay utökar sitt vegetariska sortiment med tre produkter för kyldisken: Happy soy Skewers, som redan nu finns i frysdisken, samt nyheterna Natural soy fillet och Soy bits i naturella smaker. Tzays produkter är tillverkade av GMO-fritt sojaprotein och är glutenfria. Produkterna finns i butik från vecka 14 i alla de stora livsmedelskedjorna.

En far ger sitt lilla barn vägledning

Böcker: Om Hösten, Om Vintern, Om Våren
Författare:
Karl Ove Knausgård
Förlag: Norstedts

Knausgårds årstids-svit är brev till en ofödd dotter. Hon ligger och växer i magen på hans fru, alldeles inom räckhåll för honom och resten av den stora familjen, men ändå fortfarande som en mystisk varelse svävande i sitt eget universum, ännu ovetande om allt som kommer att möta henne härute. Breven till henne varvas med korta texter om livets underverk och all dagligheter. Här samsas tankar om mänskliga beteenden, kroppsliga funktioner och naturens finurligheter med detaljrika kärnfulla beskrivningar runt prylar, bruksföremål och ting i vår närhet. Sakerna som vi tar för givet, sällan funderar särskilt över, lyfts fram och sätts i snillrika sammanhang.

Det finns många fina filosofiska tankar om livet som pågår och en stark närvaro i texterna. Ett starkt nu. Han iakttar sig själv, sina barn, sin närmaste omgivning, alla små detaljer och ger sig tveklöst hän åt sina motiv, plockar isär dem, bygger upp dem igen, så att de ska bli synliga och ge det ofödda barnet sin egen blick på världen men också, kan tänka, för att definiera sig själv.

Knausgård har en sällsynt förmåga att filosofera stort runt det lilla, han tränger in i sina ämnen så att de till synes mest triviala små detaljer i livet blir till funderingar kring varat och våra förutsättningar som människor i världsalldet. En text om en Stubbåker kan komma att handla om nyfikenhet, sårbarhet och extas. Och ett kapitel om Örat kan mynna ut i tankar om dinosauriers matsmältning. På ett alldeles naturligt, avspänt och genomskådande sätt. I kapitlet om Äpplen får vi veta att han äter sina hela, men inte säger något när barnen kastar sina skrutt för "jag vill att de ska känna att livet är lätt att leva". Eller när de finner ett äppelträd mitt i skogen och han låter barnen ta för sig, sätter han det i ett större sammanhang; "jag förstod i en plötslig glimt, lika fyllt av lycka som av sorg, vad frihet var."

Knausgård rör sig lätt mellan livets alla stora och små mirakel, med en sällsynt vidsynhet och hängivelse. En berättandets iver, som kanske hämtar sin kraft just i det faktum att texten vänder sig specifikt till en människa i en sån jungfrulig livsfas. Författaren kanske just därför har lättare att försätta sig i förundran och skarp

analys av det liv som omger de flesta av oss.

Men samtidigt finns naturligtvis intentionen att böckerna ska läsas av andra vuxna och av barnet sen det vuxit upp. Texterna är i alla högsta grad både djupt personliga och befriande allmängiltiga.

Det fina kapitlet om Tystnad avslutas: "Men litteraturen om livet och det levande är närmare förbunden med intet och det livlösa, natten och tystnaden än vi vanligen tänker oss. Bokstäverna är ingenting annat än döda tecken,

och böckerna är deras kistor. Inte ett ljud har kommit från den här texten medan du har läst den."

Det blir berörande och angeläget när tillvarons alla små beståndsdelar skildras som likvärdiga i associativa och fundamentala bilder, som de flesta människor antagligen kan känna igen sig i. Det ger en balanserad och trösterik bild av tillvaron, som en lära i existensialism ur ett individualistiskt gräsrotsperspektiv.

Den tredje delen Om våren är ett enda långt brev som utspelar sig

"Han iakttar sig själv, sina barn, sin närmaste omgivning, alla små detaljer och ger sig tveklöst hän åt sina motiv ..."

Foto: Cato Lein

Karl Ove Knausgård skriver till sin ofödda och nyfödda dotter i sina årstidsböcker.

under en tidig vårdag, dottern är nyligen född och under en bilresa ger fadern utförliga återblickar om familjelivet så som det var innan hon föddes.

Med ett direkt tilltal målar han upp en rörande, flödig och stark berättelse om sin egen envetna kamp och omsorgsfulla vardagsbestyr som hängiven familjefar. Smärtan och maktlösheten inför hustruns sjukdom är oerhört gripande och när katastrofen är ett faktum är det svårt att hålla tårarna tillbaka. Han kämpar för att normalisera barnens liv. "Ibland

tänkte jag att mitt jobb var att ta hand om skuggorna, så att de fick växa upp i ljuset. Att jag slukade skuggor."

En far ger sitt lilla barn vägledning i att försöka se och utforska alla livets olika vindkast med öppen blick och tillförsikt. Det är mycket vackert.

Nike Markelius

Den encyklopediska kvartetten fullbordas under våren med den sista delen "Om sommaren".

Nike tipsar:

Häxkraft

Häxkonsten har fått ett rejält uppsving och den moderna häxan är både trendig och politisk. För den som är nyfiken finns Sabat Magazine, tidningen för en ny generation häxor. Under hashtags som "WitchesofInstagram" delar häxor med sig av sitt magiska liv och häxgemenskapen växer för varje dag. SVTs Kobra sände i dagarna ett helt program om häxor och häxjakt nu och då. Finns på SVT-play.

Foto: Lolo Bates

Modellen Cassey Chanel i Sabat Magazine.

Foto: Rich Fury/AP/TT

Lana Del Rey kämpar mot Donald Trump på sitt eget sätt.

Nike tycker:

Lana Del Rays häxprotest

Coolt av artisten Lana Del Rey att uppmana folk att ansluta till en världsomspännande häxritual för att förbanna USAs president Donald Trump. Den ska pågå tills han avgått.

Omöjlig intervju: Ivan Illich

"Skolan gör eleverna till slavar under tiden"

Ivan Illich var en österrikisk-amerikansk filosof, författare och anarkistisk samhällskritiker som levde 1926–2002. Han ifrågasatte samhällsinstitutioner som skola, arbete och tillväxt och är mest känd för sin bok *Deschooling society*, på svenska *Samhälle utan skola*, som han gav ut 1971. Jerker Jansson mötte honom oväntat och gjorde en omöjlig intervju.

Skolan ligger i mörker när jag traskar över skolgården. Tre fönster är upplysta. Biologisalén. Skolbiblioteket. Min yngste sons hemklassrum. Kvartssamtal. Eller vad det heter nuförtiden. Nåt snofsig antagligen.

Metallhandtaget på den tunga dörren känns kall mot min hand. Jag lutar mig automatiskt bakåt för att få kraft, trots att jag är stor och stark nog att öppna den nu. Skolan sitter djupt. Den sitter i själva kroppen. Det är en speciell känsla att vara på en skola på kvällen. Som om hela huset vilar, andas tryggt och lugnt efter dagens högljudda verksamheter. Lite spännande. Förbjudet, nästan.

När jag öppnar dörren möts jag av en person jag aldrig har sett förut. Han liknar Ivan Illich, tänker jag och fnissar till.

- Jo, men det är jag, säger han. Hej, Ivan.

- Är du lärare? Här?

- Nej, svarar Ivan. Jag är här för att du ville intervju mig.

Han slår ut med handen för att be mig sitta ner vid en av bänkarna. En termos kaffe, ett fat med finska pinnar och några plastkoppar står mitt på bordet. Jag håller upp en kopp och tar en kaka.

Befria lärandet

Filosofen och civilisationskritikern Ivan Illich var en hård kritiker av skolan som institution. Han menade att den först och främst

var ett verktyg för att lära barn att acceptera att makten över samhället ligger hos olika institutioner och att den mest lär barnen att bli produktionsenheter. Som frihetlig tänkare menade han att vägen till ett avinstitutionaliserat samhälle nödvändigtvis går via att avinstitutionalisera skolan. Befria lärandet från lärarna.

- Men behövs inte skolan? undrar jag när jag har svalt den torra, dammsmakande kakan.

- Tänk efter. Det mesta du har lärt dig har du lärt dig någon annanstans. Som elev lär du dig mest utan din lärare. Kanske trots din lärare. Skolan lär oss att allt värdefullt lärande är ett resultat av närvaro i skolan, att värdet av lärandet ökar ju mer man stoppar i eleverna och att det värdet kan mätas med betyg.

Statens representant

Kaffet är surt och oljigt. Antagligen bryggt i matsalen för minst fem timmar sen. Skolan går på gammalt kaffe. När jag jobbade som lärare kunde jag komma hem alldeles skakig. Inte av eleverna, utan av alla koppar ljummet skitkaffe jag hållt i mig under dagen.

- Läraren agerar ställföreträdande förälder, säger Ivan, och samtidigt är den statens representant, ansvarig för att se till att varenda liten knodd sakta men säkert lär sig att vara en samhällsmedborgare. Skolan har mer makt över sina elever än någon annan institution.

- Handlar det inte minst lika mycket om förvaring, undrar jag. Ivan rycker till och skrattar.

- Ja, varför ska ungarna nödvändigtvis behöva vara där jämt? undrar han. Egentligen borde det enda intressanta vara om de hänger med, kan det de ska, men skolan är mycket mer än bara undervisning. Det handlar om att ha koll på individen. Det börjar redan på dagis.

- Fan, säger jag. Jag lärde mig spela gitarr och prata engelska genom Beatlessånger. Lärde mig att läsa innan jag började skolan och bildade mig på universitetet. Grundskolan var bara en väntan på att ungdomsgården skulle öppna.

Lära av varandra

Redan 1971 talade Ivan Illich om att använda det han kallar inlärningsnätverk, datorbaserad kommunikation där den som vill lära sig något kan söka upp andra i samma situation för att samarbeta och lära sig av varandra, långt innan internet.

- I praktiken fungerar det ju så nu med internet, nickar jag. Folk söker sig frivilligt till sammanhang där andra människor med samma intresse finns. Diskussionsforum, Facebook och till och med Youtube är viktiga ställen där folk lär sig saker.

- Exakt. Fattar du vad jag skulle ha vilja levt i din tid?

Han ser lite sorgsen ut en sekund. Ett mörkt moln drar blyxt-

Foto: AP/TT

Ivan Illich menade att ett fritt samhälle inte kan bygga på dagens skola.

snabbt över hans annars leende ansikte. Han tar upp en finsk pinn, tittar på svarta tavlan, som om han undrar om han ska äta den torra kakan eller skriva på tavlan med den. Till slut stoppar han den i munnen. Hans leende kommer tillbaka.

- Ja, det är onekligen spännande, säger jag. Också politiskt. För en anarkist är internet en dröm och jag tror att fler och fler institutioner kommer att utmanas av det som vi kan kalla befriat lärande. Men menar du att pedagogik i sig är farligt?

- Kanske inte farligt, men själva idén att ett fritt samhälle kan bygga på dagens skola är paradoxal. Människors grundläggande rätt till frihet förhindras snarare i själva relationen mellan lärare och elev.

”Det mesta du har lärt dig har du lärt dig någon annanstans. Som elev lär du dig mest utan din lärare. Kanske trots din lärare.”

Foto: Jessica Gow/TT

- Skolan vidarebefordrar idén att man kan producera lärdom och att produktionsprocessen i sig skapar något av värde. Men snarare lär oss skolan att kunskap bara fås från samhälliga institutioner. Pedagogik är en metod för att manipulera barn.

- All pedagogik?

- Nej, om jag ska parafrasera Claude Lévi-Strauss så är också det vilda lärandet byggt på en pedagogik, all inlärning bygger på pedagogiska idéer och lärande kan vara befriande och nyttigt, det handlar inte om att slänga ut barnet med barnvattnet.

”Att fråga sig varför”

Kritiker pekar på att Illich inte riktigt lyckades beskriva ett alternativ till dagens skola. Det räcker inte med teknologin, menar man, utan skola lämnas banan öppen för de destruktiva krafter som kapitalismen och medierna utgör. Men jag får känslan av att Ivan inte var ute efter att skapa en ny pedagogik, det vore själv motsägande, på samma sätt som när jag som anarkist säger att jag inte vill bestämma hur samhället ska se ut.

Det är själva idén med ett frihetligt tänkande.

Ivan nickar. Jag börjar vänja mig vid att mina intervjupersoner tar sig in i mina tankar.

- Marknaden är ju bara ytterligare en institution, säger han. Det är idiotiskt att tro att man skulle kunna befria individen genom att låta den mest hierarkiska, mest orättvisa och destruktiva institutionen av alla utbildna sina framtida trälar. Och medierna. De har stor makt över alla oss oavsett hur skolan ser ut.

Det knacker på dörren. Josans pappa Karl sticker in huvudet och säger något som jag inte kan höra. Vi har pratat fem minuter för länge. Ivan reser sig snabbt och ber om ursäkt. Medan Karl krånglar av sig jackan reser jag mig upp. Ivan lutar sig fram och viskar.

- Varför ska jag berätta för honom om hans barn? Han vet väl redan? Och tiden? Skolan gör oss till slav under tiden. Vi går från att vara fria individer som lever i takt med sin egen klocka till att acceptera att ruta in dagen i allt mindre moduler. Bara att fråga sig varför.

Jerker Jansson

Skolan lär eleverna att det bara är i en institution de kan få kunskap, ansåg Ivan Illich.

Böcker och skrifter av Ivan Illich

Die philosophischen Grundlagen der Geschichtsschreibung bei Arnold J. Toynbee (1951), Diss. Salzburg

Celebration of awareness (1971)

Deschooling society (1971)

Tools for conviviality (1973)

Energy and equity (1974)

Medical Nemesis (1975)

The Right to useful unemployment (1978)

Toward a history of needs (1978)

Shadow work (1981)

Gender (1982)

H₂O and the waters of forgetfulness (1985)

ABC: The Alphabetization of the popular mind (1988)

In the mirror of the past (1992)

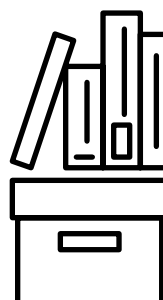
In the vineyard of the text: A commentary to Hugh's Didascalicon (1993)

Blasphemy: A radical critique of our technological culture (We the people series) (July 1995) (Morristown, NJ: Aaron Press)

Ivan Illich in conversation interviews with Cayley, David. (1992) (Toronto: Anansi Press).

The Rivers north of the future - the testament of Ivan Illich as told to David Cayley (2005) (Toronto: Anansi Press)

Corruption of christianity Illich, Ivan (Author) Cayley, David (Editor) (2000)

Det är tydligt att de här godsakerna behöver en pluralform.

En syl i vädret

Foto: Andy Wong/AP/TT

När en samosa inte räcker

Lånord finns det gott om - eller låneord, som många säger. Men språkvetare säger lånord, Språkrådet rekommenderar lånord och så står det också i SAOL. Jag vet inte varför - böcker som man har lånat är ju låneböcker, så varför skulle inte lånade ord vara låneord? Kanske för att man då skulle bli tvungen att lämna tillbaka dem efter tre veckor? Lämna tillbaka och låna nya och ständigt förnya sitt ordförråd.

De praktiska problemen vore oöverstigliga, så till saken: det finns en massa lånord som är lite knöliga i plural på svenska. Många av dem betecknar sådant som går att äta: *avokado*, *taco*, *mango*, *samosa*, *dumpling*, och vill man ha flera sådana godsaker behövs en pluralform. Ett vanligt sätt är att klämma dit ett -s, som på engelska och spanska, oavsett om ordet har plural-s i originalspråket.

Det brukar språkvårdare avråda från, vilket har sina orsaker. Plural-s funkade ofta inte så bra på svenska.

Nyligen korrekturläste jag en artikel om en restaurang som serverade samosa. Ordet *samosas* förekom flera gånger i texten och jag provade att ändra till *samosor*, men det såg konstigt ut. Läsarna kanske inte skulle koppla det till de indiska degknytena, tänkte jag och lät det stå *samosas*. Sedan kom de plötsligt i bestämd form: *samosasarna*. Det såg jättemärkligt ut. I brådskan ändrade jag till *samosorna* trots att det stod *samosas* för övrigt. Helt inkonsekvent och ganska störande.

Förutom att det blir knasigt i bestämd form tenderar plural-s att fastna även i singularformer. Ord som *keps*, *kex*, *muffins* och *bebis* är försvenskade varianter av *caps* (mössor), *cakes* (som betydde kakor när det lånades in), *muffins* (ursprungligen plu-

ral) och *babies* (bebisar). Fast vi uppfattar dem som singular och lägger till ännu en pluraländelse om vi vill ha fler, utom i *kex* och *muffins* som heter likadant i plural. Nollplural kallas det förresten, när ett ord heter likadant i plural som i singular.

”Undrar om det blir några råd om tacos. En taco, flera tacor låter, åtminstone för ett ovant öra, som en taco, flera honfår.”

Så om plural-s är problematiskt, vad ska vi göra då? När det gäller *avokado* är den rekommenderade pluralformen *avokador*, och *samosor* borde ju gå lika bra. Kinesiska eller japanska degknyten kan man kalla för *jiaozi* på kinesiska eller *gyoza* på japanska istället för det engelska *dumplings*. Eller så säger man *degknyten* och

kommer undan hela problemet. Eller uttalar *dumpling* på svenska och kallar flera stycken för *dumplingar*.

Men trots allt blir det ofta *dumplings*, *tacos*, *samosas* och *avokados*. *Sushis* också, fast det är oräknebart, som *godis*, *sömn* och *kritik*, och inte ska ha någon pluralform alls. Det heter ”nio bitar sushi”, inte ”nio sushis” eller ”nio sushier” eller vad man nu skulle kunna hitta på. Så nu, tycker Språkrådet, går det inte an att låtsas som om de här formerna inte finns. När nästa upplaga av Svenska skrivregler kommer ut i april kommer s-pluralformer att finnas med, men inte direkt rekommenderas:

”S-pluralmönstret saknar en etablerad form för bestämd form plural. I regel är det därför bäst att undvika s-plural, åtminstone i formellare texter, och i stället välja andra böjningsmönster och lösningar (se 3.7.1.4).

”Eller så säger man *degknyten* och kommer undan hela problemet. Eller uttalar *dumpling* på svenska och kallar flera stycken för *dumplingar*.”

Foto: Denis Farrell/AP/TT

Tre bebisar är enklare att säga än tre babyer. På engelska heter det *one muffin – several muffins*. På svenska heter det *muffins* i både singular och plural.

För vissa ord är dock s-pluralen så etablerad att den åtminstone i vissa sammanhang dominerar helt över andra böjningsmönster: 'banners' och 'brats' är betydligt mer spridda pluralformer än 'bannrar' och 'brattar'.

När s-plural används kan det vara lämpligast att behandla den som en svensk pluraländelse som man sätter på ordets stam. Former som 'storys' och 'sulkys' är ofta lätthanterligare än 'stories' och 'sulkies'."

Undrar om det blir några råd om tacos. En taco, flera tacor låter, åtminstone för ett ovanligt öra, som en taco, flera honfår. En taco, flera ... tacomackor? En taco är ju ett hårt majsbröd med pålägg, det bör man kunna kalla för macka.

Nästa gång jag träffar på indiska degknyten i en text kommer de i alla fall att få heta samosor. Annars ska jag be att få lämna tillbaka ordet och låna ett annat.

Malin Bergendal

En mango – flera mangor, en mango – flera mangoer. Bådadera går bra enligt Språkrådet.

Foto: Mahesh Kumar/AP/TT

Foto: Leif R. Jansson/TT

För mycket Syre?

Hinner du inte läsa Syre varje vecka? Växer högen med olästa Syre och ditt dåliga samvete ikapp? En resursförbrukning till ingen nytta? Så ska det inte vara, men du är i så fall inte ensam. Den vanligaste anledning som prenumeranter uppger för att sluta prenumerera är att de inte hinner läsa alla Syre. Även om de tycker Syre är både viktig och bra blir det för mycket att läsa.

För alla er som inte hinner läsa varje vecka har vi en ny möjlighet. Väljer ni Syre Månadsmagasin får ni Syre på papper som ett tjockt och matigt magasin 10 gånger per år. Vill du sedan ändå läsa något däremellan så har du full tillgång till alla övriga Syre digitalt och förstås hela vår webb. Vill du ha en Syre Månadsmagasin 10 gånger per år istället för Syre på papper varje fredag mejlar du till prenumeration@tidningensyre.se. Skriv dina uppgifter - namn, postadress, telefon eller prenumerantnummer - i mejlet och "Månadsmagasinet" i ämnesraden.

Eller för lite?

Tillhör du istället dem som vill ha mer Syre? Självklart kommer vi även tillmötesgå era önskemål. Vi tycker nämligen själva att det aldrig kan bli för mycket Syre. Även ni som har kvar pappersutgåvan varje fredag kommer få de tjockare utgåvorna, och därmed mer Syre, 10 gånger per år. Dessutom så kommer vi till hösten både kraftigt öka vår digitala nyhetsförmedling och sätt som ni kan ta del av den. Mer om detta kommer lite längre fram.

Eller för långt bort?

Till hösten fortsätter vi dessutom att bygga ut vår lokala bevakning. I höstas startade vi Syre Göteborg. Efter sommaren är det Syre Stockholms tur, därefter Syre Malmö. Men för att lyckas med de satsningarna behöver vi allt stöd vi kan få från er. Du kan hjälpa oss att få igång dessa tidningar genom att föranmäla dig till en tvåårig stödprenumeration. Den kostar 2 250 kr och hjälper oss att bygga upp det kapital som behövs för att starta en ny tidning. Mejla till prenumeration@tidningensyre.se. Skriv "tvåårig stödpren Syre Stockholm" eller "tvåårig stödpren Syre Malmö" i ämnesraden och i mejlet namn, postadress och telefon.

Stort tack för ert stöd!

Nio sätt att undvika plast

Att plast är ett material att undvika börjar vi förstå. Men hur då? Syre har samlat en rad tips.

1. Titta och lyssna digitalt

Dvd- och cd-skivor är nästan helt gjorda av plast. Ju mer vi lyssnar och tittar digitalt, desto färre skivor behövs. Man kan till exempel använda streamingtjänster som Netflix och Spotify eller köpa film och musik på iTunes - eller skicka mp3-filer till varandra.

2. Använd fast tvål

En fast tvål behöver ingen plastförpackning. Vissa tycker att det är mer hygieniskt med en flytande, men dels är våra alltför bakteriefria omgivningar ett hälsoproblem i sig, dels är även plast en hygienfråga, fast mer global.

3. Använd tändstickor, inte tändare

Tomma tändare av plast flyter runt i haven och ligger på stränder i hela världen och skräpar. Använd tändstickor istället.

4. Sluta röka

Förutom alla andra skäl att sluta röka innehåller cigaretter filter plast och det är plastfilm runt cigarettpaketet. Alldeles i onödan.

5. Vädra din fleecetröja

Till att börja med: köp inte en fleecetröja. Ja, den är gjord av återvunna pet-flaskor, men nej, den är inte miljövänlig. Flecetröjor släpper ifrån sig en massa plast när man tvättar dem. Om du redan har en fleecetröja - tvätta den inte så ofta. Oftast räcker det att hänga ut den på vädring några dagar.

6. Använd gjutjärnspanna

En stekpanna i gjutjärn håller hur länge som helst. Du behöver aldrig bekymra dig över plastflagor i maten eller köpa en stekspade i plast. Dessutom ger gjutjärnspannan ett litet tillskott av järn i maten.

7. Packa in maten utan plast

Plastfolie behövs nästan aldrig. Ska du förpacka matrester kan du lika gärna sätta ett fat som lock på en skål överbliven mat. Om du ska packa in smörgåsar till matsäcken kan du använda smörgåspapper eller vaxat papper.

8. Städa med bakpulver och vinäger

Bakpulver och vinäger funkar bra till många sorters renhållning. Du begränsar både mängden plast du behöver bära hem och mängden kemikalier som släpps ut.

9. Handla med tygkasse

Att ta med en kasse när du handlar är kanske det självklaraste tipset av alla. Men bara så det inte glöms bort.

Malin Bergendal

Källor: Supermiljöbloggen, Alternativ.nu, Battrevarld.nu

Foto: Morguefile

Tändare av plast behövs inte – det finns ju tändstickor.

Redaktionens favoriter:

Istället för ullindustrin

Det finns en myt om att vi gör fåren en tjänst när vi tar deras ull till våra kläder. Dagens domesticerade får behöver visserligen bli av med ullen en eller två gånger om året. Men det beror på att de har avlats fram för att få en abnorm pälsstillväxt. Ursprungliga får hade samma slags päls som getter.

Den mesta ullen i världen kommer från Australien, där fåren ofta blir illa behandlade. Djurrättsorganisationen Peta har visat hur arbetare i ullindustrin sparkar och slår dem. För att insekter inte ska lägga ägg där skär man av hudstycken på lammens bakdelar, ofta utan bedövning. Det kallas "mulesing" och omkring 20 miljoner lamm utsätts för det varje år.

Därför är det bäst att avstå från ull om du inte vill stödja djurplågeri. Men om du ändå "måste" ha ull (ja, jag har hört alla argument för och jag köper dem inte) så säljer Gotlands djurfristad ull från får som de har tagit emot och räddat, och som fortfarande behöver bli av med sin ull. Gotlands djurfristad säljer ullen och pengarna går till mat till djuren. Så om du "inte kan" avstå från ull - titta på gotlands-djurfristad.se/om-oss/ullen.

Lennart Fernström
Chefredaktör och ansvarig utgivare

Källor: Djurens rätt och Gotlands djurfristad

Syre söker samarbetspartner till Almedalen 2017

2016 var Syres första år i Almedalen och vi gjorde storslagen entré från början. Till sammans med ett tiotal organisationer hade vi över 50 programpunkter som berörde allt från narkotikapolitik och tillväxtkritik till den nya asyllagen och dagens flyktingpolitik.

När resten av Almedalen lyfte skapandet av nya arbeten så diskuterade vi varför vi överhuvudtaget arbetar. När SD spred sin propaganda så fokuserade vi på alla människors lika värde. Syretältet blev en plats att andas ut på, finna likasinnade, äta veganskt och en plats där civilsamhället fick det utrymme det förtjänar. En mötesplats för alla som vill förändra världen.

Vi på Syre vill gärna skapa den här platsen igen och därför söker vi nu samarbetspartners. Förra året befann vi oss på en innergård på Hästgatan 12, mitt i Visby och med människor ständigt passerande. Förutom tält med plats för 60 sittande hade vi infobord, foodtruck, bar och gott om häng-ställen på gården.

Nu vill vi göra något liknande, men vi behöver er hjälp för att klara det ekonomiskt och innehållsmässigt. Tycker ni liksom vi att en sådan här plats behövs i Almedalen? Vill ni vara en del av att skapa den? Skicka ett mejl till katinka.richter@tidningensyre.se så diskuterar vi vidare.

Med förhoppningar om ett givande samarbete!

/Lennart Fernström, vd och ansvarig utgivare för Syre
Katinka Richter, projektledare för Syres Almedalsvecka

Foto: Jan-Åke Eriksson

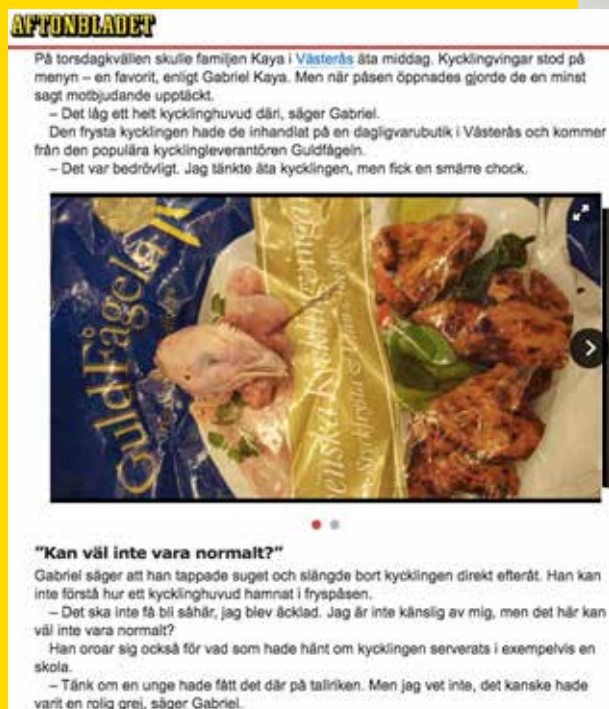
Ta även del av Syres Almedalsvecka på Instagram #syretältet – och Youtube på Tidningensyre.

Snott från Jonas Sjöstedt

Missa inte nyheterna i Metro

Jag förstår inte

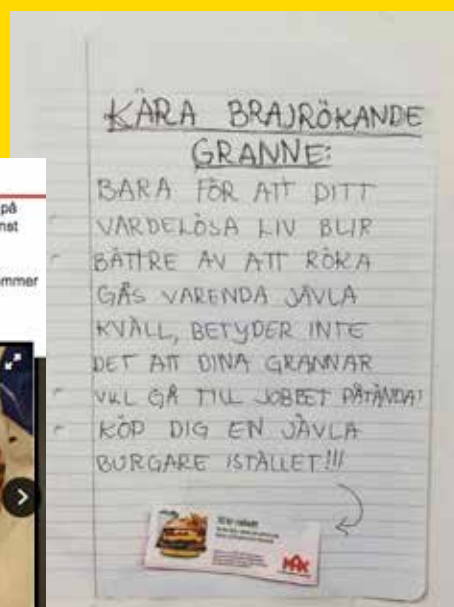
Snott från Dagens tabbe

Ekots reporter fokuserar på de stora problemen i samhället.

Snott från Dagens tabbe

Snott från Dr Status

Sydsvenskan – alltid relevanta nyheter

Snott från @lagg_ut

Snott från Skyltat

Snott från Maria Robsahm

Helt rätt!!!

Anki om att alltför kommuner fjädervägrar.

Syre engagerar!

Kompromissa?

Vad ska dessa partier ha för roll i riksdagen tänker du? Om det främst är som opinionsbildare, varför kan det inte ske utomparlamentariskt?

Om det är som förhandlare, som del av majoriteter som driver igenom beslut, hur ska de lyckas med det utan att behöva kompromissa?

Björn om Leo Rudbergs krönika "Det behövs nya riksdagspartier"

Goda samhället

Att det goda samhället skulle vara dött håller jag inte med om. Eller så här kanske: När levde det senast och när och varför dog det, ungefär? Vad innebär det goda samhället, vilka bör inkluderas, finns det gränser, varför eller varför inte?

Helena om Jerker Janssons krönika "Jag ger för min egen skull"

Yrkeskriminella!

Vi, i Sverige vill ju gärna framstå som så moraliska i våra omdömen av andra länder. Men när det gäller cannabis så ska vi komma ihåg att det finns en stark korrelation mellan yrkeskriminella och deras vinster i försäljningen av cannabis såsom det är idag. Nu, när det är förbjudet.

Mikael om tisdagens nyhet att Kanada är på väg att legalisera cannabis.

Lovord

Jag har läst Syre Gbg i några månader nu och vill gärna framföra mina lovord till er som arbetar med tidningen. Den är så himla bra!

Jag får idéer, lär mig (om) nya saker, stärks i min egen gärning och blir underhållen - kanonbra, helt enkelt! Känns trovärdig och hållbar. Jag talar varmt om tidningen Syre med andra.

Fortsätt utveckla detta viktiga forum.

Göran

Mindre format

Vad jag vill ha är ett djupgrönt veckomagasin. "De snabba nyheterna" har Syre tyvärr ingen chans att konkurrera om - det finns så många andra medier (med stora ekonomiska muskler) som gör det. Och lokalredaktioner måste vara väldigt kostsamt och gå ut över kvaliteten. Nej, satsa på ett mindre format (typ "Grus & guld" eller "Filter"), ge ut tidningen en gång i veckan och se till att få med riktigt intressanta artiklar (gärna översatta!). Ni har hjärtat på rätt ställe, och jag hoppas att ni fortsätter att utveckla tidningen!

Cornelius

Bedrövad

Jag känner både att den är för spretig och för ensidig. Liksom som att ni tar in vilka notiser och artiklar som helst bara de har något grönt eller "humant" i sig. Jag tror ni skulle vinna på större välresearchade artiklar. Som i Filter t ex. Samtidigt blir jag bedrövad då jag känner att det verkligen behövs en annan press än bara DN hemma.

Magnus

Fler behöver Syre - ge bort en provprenumeration!
Välj mellan en månad (8 nr) för 45 kr, två månader (16 nr) för 85 kr eller tre månader (25 nr) för 125 kr.

OBS: ge bort-erbjudandet gäller endast er som är prenumeranter.
Är du inte det kan du teckna en egen prenumeration på tidningensyre.se.

Skickas till (inget porto behövs)
Syre c/o Mediehuset Grönt
Svarspost
20664138
110 04 Stockholm

Mottagare av prenumerationen (glöm inte att informera mottagaren):

Om du vill ge bort till fler skicka med ett separat papper.

Namn:

Mejl:

Telefon:

Gatuadress:

Postnummer:

Ort:

☐ 1 månad (8 nr) för 45 kr ☐ 2 månader (16 nr) för 85 kr ☐ 3 månader (25 nr) för 125 kr

Mina uppgifter (hit skickas fakturan):

Namn:

Mejl:

Telefon:

Gatuadress:

Postnummer:

Ort:

GOSA	MOPPEN MED TAK	VAR LINA UTAN RUT	GÖR BARN TILL SLAVAR UNDER TIDEN ENLIGT FILOSOFEN IVAN ILLICH	
				SJÖNG MED PETER OCH PAUL
TRÄCKER UT SIG I 2 DIMENSIONER				
MED ALLA BENEN I LUFTEN				
MÅKINEN SOM BRUKAR FÅ VARA FILMSKURK	PIPA			
			INGJUTA SJÄLV- FORTRO- ENDE OCH MUNTRA UPP	INNAN- FÖR MONST- RAT PAPPER OCH KRULL- SNÖRE

STÄMMER OFELBART	LAND- MASSA		SOL- STRÅLAR	DRABBAR HJARNAN		KAN MAN MED EN TÄRTA	GRISDAM	MINSKAR I OMFÄNG	SOM SKÅLAR I SÖDERUT	RULLAR
TÄRTA SPEL MED TÄRTA FRÅGA SIG 2 FLÖTTAR GÅR SVINHUGG MOTAS	OM- GÅENDE	✓			✓			ONYS- ERAT UTTRYCK FÖR MISS- NOJE	TOM PÅ TANKAR	
	MENADE MAN									FORDON ATT FYLLA
	SOM HÖR TILL DEN							FOT SOM STIGER		JÄS VARM
				FÖR DEN UPPGÅEN- DE SOLENS LAND						
				SAMTALSPARTIKEL				GIFT I SKRIFT – OCH PARA- CETAMOL		
			KLÄCKTE UR SIG	VANLIG VOLYM						
		NÄR INGET FINNS KVAR								
		KAN STÅ FÖR 1 000						MÖBEL OCH KON- TORET		
IMPAN				↻						ÄR DET TREDJE GÅNGEN

A				
		EFTER HEJ DÅ		
	FRISKOLE-	2 TECKEN		
	KEDJA	SOM		
		BLEV ETT		
		BÄR		
		KOTTAR		
			KAN VARA VOKALER I VISSA SPRÅK	

GARLSJÖNS

FY FÖR AVGASER OCH SÅNT!

NÅGOT SOM INTE STÄMMER

MÖNSTR

ÄR MÖN

HA PÅ KÄNN

OSÄKERHETSÅTGÄRD

			FÖRE ABEBA PÅ 2 355 METERS HÖJD	
➤				
FALLER LJUD- LÖST	HON HAR EN EXTRA PRICK ÖVER I	LAMPAR SIG EJ SOM POTATISGRIS		
			PUPPA UTAN LARV ELLER DOSA UTAN LOCK	FÅR EFTER GREKISK FÖRE- BILD STÅ FÖR FÖRST & SIST
➤				
ORGANI- SERAR BL A LOK- FÖRARE				➤

FACIT TILL KORSORDET I SYRE #147

VRÅ	RAUK	ANDEL	STYRE	UR	LOBBA	ART	KRUT	BARN	TU	SLO	R	KÄND	GÅ	EDWARDS	NEEM
EKO	OH	VÄR	KÄNS	EN	KÄND	NJA	GÅ	EDWARDS	NEEM	DU	VI	SP	KROPP	LÅSA	ALRO
KALAH	AIN	EN	KÄND	NJA	GÅ	EDWARDS	NEEM	DU	VI	SP	KROPP	LÅSA	ALRO	SKA	EFTER
PEP	FIN	NING	NJA	GÅ	EDWARDS	NEEM	DU	VI	SP	KROPP	LÅSA	ALRO	SKA	EFTER	DJUR
INPA	O	SANT	ANS	IKTE	NEEM	DU	VI	SP	KROPP	LÅSA	ALRO	SKA	EFTER	DJUR	OVIG
ANS	IKTE	NEEM	DU	VI	SP	KROPP	LÅSA	ALRO	SKA	EFTER	DJUR	OVIG	SLANG		

**CAST
A
WIDE
NET**

FIND
THE
COMMON
THREAD

LET LIFE
FLOURISH

DON'T PANIC

JUST
KEEP
IT
ORGANIC

SAVE 00

FACIT TILL KORSORDET I SYRE #143

VI	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA
MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD
RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA
ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI
VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA
MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD
RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA
ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI
VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA
MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD
RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA
ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI
VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA
MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD
RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA
ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI
VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA
MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD
RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA
ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI
VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA
MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD
RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA
ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI
VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA
MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD
RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	RA	ANDI	VA	MD	

Du missade väl inte tisdagstidningen?

Glöd – Ledare
Valdemar Möller

Ta tillbaka makten över maten

”Vi måste på olika sätt återta makten över maten och inte låta marknadskrafterna styra vilken mat vi lägger på tallriken.”

tidningensyre.se/nummer

Radar – Nyheter

Sverige etta i klimatomätning i EU

Trea: Frankrike. Tvåa: Tyskland. Och överlägsen etta: Sverige. Klimatminister Isabella Lövin (MP) är nöjd över att Sverige enligt en ny mätning leder EU-ländernas resa för att uppnå målen i klimatuppgörelsen i Paris.

Klimatminister Isabella Lövin (MP).

Fler afghanska barn kan få uppehållstillstånd

Vissa afghanska barn som kommit ensamma till Sverige - och som fått ett utvisningsbeslut - kommer nu att få stanna i landet. Det står klart efter en vägledande dom i högsta instans.

Uppgifter: Kanada vill legalisera cannabis

Kanadas regering planerar att legalisera cannabis i rekreationssyfte under nästa år, enligt anonyma källor som pratat med tv-kanalen CBC. Den nya lagen ska presenteras av premiärminister Justin Trudeaus Liberala partiet den 10 april och träda i kraft vid halvårsskiftet 2018, enligt CBC.

Victoria Kawesa blir ny och historisk partiledare för Fi tillsammans med Gudrun Schyman.

Kawesa ny partiledare för Fi

Victoria Kawesa blir jämte Gudrun Schyman ny partiledare för Feministiskt initiativ. Som landets första svarta partiledare hoppas den nyvalda 41-åringen kunna intressera fler människor för politik.

Mer tid för nordirländska regeringssamtal

Partierna i Nordirland får ytterligare tid på sig att försöka bilda en regional regering. Det meddelar den brittiska regeringen sedan tidsfristen löpt ut utan en uppgörelse.

Överklagar rivning av Malmölager

Beslutet att riva Sorgenfriläget i Malmö hösten 2015 överklagas till Mark- och Miljööverdomstolen.

Boende och demonstranter protesterar inför tömningen av migrantlägret i Sorgenfri i Malmö hösten 2015.

Radar – Nyhetsbilden

Den svenska narkotikapolitiken är inhuman, skriver Joar Forssell, ordförande för ungdomsförbundet, på DN Debatt.

Luf vill förändra narkotikapolitiken

Liberala ungdomsförbundet (Luf) kommer att föreslå att Liberalerna ska släppa nolltoleransen mot narkotika. Luf anser att nolltoleransen inte fungerar, utan snarare leder till allvarliga konsekvenser.

FN inleder samtal om kärnvapenförbud

Sverige är ett av länderna som ligger bakom FN-samtalen om att förbjuda kärnvapen som inleds i dag. 123 FN-medlemmar tillkännagav i höstas ambitionen om en bindande kärnvapenkonvention - trots att inget av länderna som har, eller tros ha, kärnvapen backade förslaget.

Foto: AP/TT

Minst 10 000 personer uppskattas ha deltagit i demonstrationerna i Moskva, enligt ögonvittnen.

”Största protesterna jag sett på tio år”

Minst 130 personer - bland dem oppositionsledaren Aleksej Navalnyj - har gripits i landsomfattande protester mot president Putin i Ryssland.

Glöd – Leo Rudberg

Transrättigheter är mänskliga rättigheter

”Att kritisera historiska övergrepp är enkelt för myndigheter och politiker. Att erkänna dagens kränkningar är betydligt svårare.”

Leo Rudberg

Aktivist i Fältbiologerna, UNF och Unga för basinkomst, fristående krönikör för Syre

Zoom

Folkhögskolespåret – en väg in i samhället för unga flyktingar

Trots den hårdnande situationen för ensamkommande barn och ungdomar finns det ljus i mörkret - bland annat folkhögskolor som erbjuder boende, studier och särskilt stöd. Vi har besökt Löftadalens folkhögskola i Åsa.

”Folkhögskolor är aktiva aktörer i samhället och flera har redan ett engagemang för ensamkommande flyktingar”

Foto: Caroline Peterson

Abdiwalid, Mowlid, Jamshid, Rohulla, Mathilda, Moa, Marie (lärare), Cia, Jesper och Abdul på allmänna linjen. Vissa läser på grundskolenivå och andra på gymnasienivå, men alla går i samma klass.

Du läser alla artiklar som puffas för på detta uppslag på tidningensyre.se/nummer.

Du skapar som prenumerant ett konto genom att gå in på tidningensyre.se/lost-password. Får du problem mejla prenumeration@tidningensyre.se.

Glöd - Hannah Lemoine

Smärtan är politisk

I Mare Kandres *Quinnan och Dr Dreuf* från 1994 sitter den symboliska Kvinnan framför sin psykoterapeut med hela kvinnohistoriens trauma i bagaget. Smärtornas minnen strömmar ur henne, från Eva i paradiset genom häxbränningar till ensamma förlossningar i leran och regnet mellan fälten. Den gode Doktorn lyssnar på Kvinnan men förstår ingenting, ty han är en manifestering av såväl manligt som auktoritärt och politiskt oförstånd.

Det är längesen jag läste boken nu, men jag tänker på Kvinnan då och då, på hur vi med vaginor uppfostras att acceptera smärtor i underlivet som något naturligt, att acceptera detta innan det ens börjat göra ont. Det är bara några år sedan myten om mödomshinnan spräcktes. Det finns nästan aldrig någon fysisk anledning till att omslutande samlag skulle smärta, men ändå existerar en global förståelse kring att "första gången" både ska göra ont och blöda. Eftersom majoriteten faktiskt inte blöder kunde man tro att detta hittepå snabbt skulle upptäckas, men istället har undermyter skapats, exempelvis att "hinnan" kan "spricka" om man rör på sig för mycket. Jag tänker på tusentals år av smärtsamma första samlag som genomlidits för att det "ska" göra ont.

Jag tänker på Kandres Kvinnan när jag talar med min vän som under flera år försökt föra endometrios på tal för sina läkare på grund av fruktansvärda menssmärtor. Läkare som rekommenderar p-piller eller skriver ut Naproxen istället för att utreda om det ens är endometrios - som var tionde person med livmoder har men som nästan ingen kände till för bara några år sedan. Jag tänker på alla de endometriosdrabbade genom historien som blivit avfärdade som hysterikor eller superkänsliga fragila väsen som måste ligga till sängs flera dagar i månaden. Om livmodern tillhörde en borgerlig kropp vill säga. Annars var det visst bara att bita ihop. Jag tänker på tusentals år av koncentrerad livmodersmärta och skrik lika ignorerade som plötsligt funna folksjukdomar.

Jag tänkte på Kvinnan när debatten om förlossningsskador äntligen blossade upp härom året och det blev allmänt känt att varannan födande drabbas av bestående förlossningsskador, bland annat för att de inte upptäcks och åtgärdas direkt i förbindelse med födseln. Nya riktlinjer kring att alla förstföderskor ska bedövas innan de undersöks för bristningar och skador förväntas bli nationell rekommendation inom förlossningsvården från 1 april, för att göra det lättare att upptäcka även inre skador efter födseln. Överläkare Eva Uustal, som forskat kring förlossningsskador i 25 år och har lett arbetet kring de nya riktlinjerna, har gått ut och tackat alla de som vågat berätta öppet och i media om sina bestående förlossningsproblem. Det är först när väljarna börjar berätta, många tillsammans, som politikerna reagerar. Jag tänkte på Kvinnan när det första barnet föddes i bilen på grund av nedlagd förlossningsavdelning: på manifestationen av de olyssnade rösterna, tusentals år av oberättad förlossningssmärta på grund av att den anses kvinnlig och naturlig och privat av en oförstående Dr Dreuf.

Men smärtan är inte privat. Den är politisk. Och det ska de få höra.

Initiativet
Födelsevrålet.

Mjölksstockning.

Hannah Lemoine
frilansskribent, genusvetare,
jäinställdhetskonsult och
fristående krönikör i Syre

